

20
5775
Η ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ

ΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ

“ΑΝΑΤΟΛΗΣ,,

ΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΔΕΛΦΩΝ Η. ΚΑΛΕΡΓΗ

1893

*Ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ Ἐπίσκοπος
Μυτιλήων καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος ὁ Ἰσχυρὸς*
Ἡ ΔΕΥΤΕΡΑ *ἑξήκοντα ἔκτο*

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ

ΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ

“ΑΝΑΤΟΛΗΣ,”

ΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑ Τῆ ΚΥΡΙΑΚῃ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΔΕΛΦΩΝ Π. ΚΑΔΕΡΓΗ

1893

2

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1) Τῷ φίλῳ ἀναγνώστῃ.
- 2) Λόγος τοῦ προέδρου κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ Συλλόγου ἑορτῇ.
- 3) Ποίημα τοῦ κ. Χρ. Συμβουλίδου.
- 4) Περὶληψις λογοδοσίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀναγνωσθεΐσης ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Παχτίκου.
- 5) Πρόχειροι ὁδηγίαι.

Τῷ φίλῳ ἀναγνώστῃ.

Λαμπρὰ καὶ σεμνοπρεπῆς ἐτελέσθη τῇ Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «**Ἀνατολῆς**... Ἡ εὐρυτάτη καὶ λαμπρῶς νύτρεπισμένη αἴθουσα τοῦ πρῶτον «Θεάτρον τῶν Ποικιλιῶν», εὐγενῶς τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ ἀξιότιμου κ. Ἰωάννου Ἀσλάνη παραχωρηθεῖσα, ἦτο κατάμεστος ἐκλεκτοῦ κόσμου. Σεβάσμιοι ἄνδρες ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐν Ἀθῆναις ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, δημοσίων τε καὶ ἰδιωτικῶν, καθιγνταὶ καὶ ὑψιγνταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, γυμνασιάρχαι, ἀντιπροσωπεῖαι συλλόγων καὶ εταιρειῶν, διευθινταὶ καὶ διευθύντριαι ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, βουλευταὶ καὶ ἄλλοι πολιτικοὶ ἄνδρες, ἀξιωματικοὶ καὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις σεμναὶ καὶ πεπαιδευμέναι δέσποιναὶ καὶ δεσποινίδες καὶ καθόλου πᾶν ὅ,τι τίμιον καὶ σεμνὸν κέκτνται αἱ Ἀθῆναι ἐκόσμη τὴν τελετὴν καὶ παρεῖχεν αὐτῇ μεγαλοπρεπεστάτην ὄψιν καὶ λαμπρότητα ἐξαισίαν. Τὸ τῆς ἑορτῆς πρόγραμμα εἶχε καταρτίσῃ τὸ Διοικητικὸν τοῦ Συλλόγου συμβούλιον ὡδε:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ

- Α'. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ ἐν τριψώνῳ ἁρμονία ὑπὸ τεσσαρακονταμελοῦς χοροῦ ἐκ μαθητῶν τῆς μουσικῆς τοῦ Συλλόγου σχολῆς.
- Β'. ΑΓΙΑΣΜΟΣ ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ **Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Γερμανοῦ. ΑΠΟΔΥΤΙΚΙΟΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ** ὑπὸ τοῦ χοροῦ.
- Γ'. ΔΟΡΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. **Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου.**
- Δ'. ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ, ᾄσμα ἐν διψώνῳ ἁρμονία ὑπὸ τοῦ χοροῦ.
- Ε'. ΠΟΙΗΜΑ ὑπὸ τοῦ κ. **Α. Ἀντωνιάδου.**
- ΣΤ'. Η ΑΓΑΠΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ, ᾄσμα ἐν τριψώνῳ ἁρμονία ὑπὸ τοῦ χοροῦ.
- Ζ'. ΠΟΙΗΜΑ ὑπὸ τοῦ κ. **Χρ. Συμβουλίδου.**
- Η'. ΔΥΟ ΧΟΡΙΚΑ ᾄσματα ἐκ τοῦ Σοφοκλέους φιλοκτίτου ἐν τριψώνῳ ἁρμονία ὑπὸ εἰκοσάμελοῦς χοροῦ ἐκ φοιτητῶν.
- Θ'. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ ἐν τριψώνῳ ἁρμονία ὑπὸ τοῦ χοροῦ.

Ὁ δὲ Σύλλογος ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ συνεδρίᾳ ἐξελέξατο ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ πρὸς παρασκευὴν μὲν τῆς ἑορτῆς πενταμελῆ ἐπιμελητείαν, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν κ. **Ζησίμου Μπασδέκη, Γ.**

Χωναίου, Χρίστου Γεωργίου, Κ. 'Αλευρά
καὶ **Γ. Σταυρινάκη**, πρὸς ὑποδοχὴν δὲ καὶ θερα-
πείαν τῶν προσκεκλημένων καὶ πρὸς τήρησιν τῆς
τάξεως καὶ τῆς εὐκοσμίας* κατὰ τὴν ἑορτὴν δεκα-
μελῆ κοσμητείαν, συγκειμένην ἐκ τῶν κ. Ν. Λε-
οντιάδου, Γ. Βυζαντινοῦ, Γ. Χωναίου, Κ. 'Αλευρά,
Δ. Πουλουλίδου, Ν. Καρδαμίτσα, Κ. Σιταρά, Χ.
Πισάνη, Β. Καλιφίδου καὶ Α. Μαλκώστη.

Παρασκευασθέντων δὲ καὶ διακοσμηθέντων κατὰ
τὸ προσῆκον τῶν τῆς ἑορτῆς. τῇ ὀρισμένῃ τρίτῃ
μετὰ μεσημβρίαν ὥρα κατέλαβε τὸ προεδρεῖον
καὶ οἱ σύμβουλοι τὰς θέσεις αὐτῶν καὶ ἐδόθη τὸ
σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τῆς τελετῆς ὑπὸ τοῦ τεσ-
σαρακονταμελοῦς μουσικοῦ χοροῦ, ἦσαντος ἐν
τριφώνῳ ἁρμονίᾳ τὸν ἔθνικὸν ὕμνον, ὃν μετ' εὐ-
λαθείας ἅμα καὶ συγκινήσεως ἰστάμενος ἠκροά-
σατο ὁ ἄπειρος ἐκεῖνος ἐκλεκτὸς λαός. Τὸν χορὸν
διηύθυνεν ὁ γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου καὶ διευ-
θυντῆς τῆς μουσικῆς τοῦ Συλλόγου σχολῆς κ. Γ.
Παχτίκος. Μετὰ τὸν ἔθνικὸν ὕμνον ἐψάλη ἐν
κατανύξει βαθεῖα ὁ ἁγιασμός, ὃν ἐπεσφράγισεν ὁ
μουσικὸς χορὸς μέλψας λαμπρῶς τὸ ἀπολυτίκιον
τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν «**Τοὺς τρεῖς μεγίστους
φωστῆρας**». Μετὰ τὴν ἱεροτελεστείαν καὶ τὴν ὥ-
ραϊαν τοῦ χοροῦ μελωδίαν παρελθὼν ὁ πρόεδρος
τοῦ Συλλόγου κ. **Μαργαρίτης Εὐαγγε-
λίδης** ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικὸν λόγον, ὃν ὁ
ἀναγνώστης εὕρισκε κατωτέρω κατακεχωρισμέ-
νον. Τὸν λόγον τοῦ προέδρου ἐπέστηψεν ὁ χορὸς
διὰ τοῦ λαμπροῦ Μικρασιατικοῦ ὕμνου, μεθ' ὃν

ἀπηγγέλθη ποίημα τοῦ κ. Α. Ἀντωνιάδου,
ὅπερ, κωλυθέντος τοῦ ποιητοῦ, ἀπήγγειλεν ὁ κ. Κ.
'Αλευράς. Τὸ ποίημα διεδέξατο ὁ χορὸς ἄσας ἐν
τριφώνῳ ἁρμονίᾳ τὸ ἕσμα «**Ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν
πατρίδα**». Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Χρ. Συμβουλί-
δης ἀπήγγειλε τὸ κατωτέρω κατακεχωρισμένον
ποίημα, μεθ' ὃ ὁ χορὸς ἔψαλεν ἐν τριφώνῳ ἁρ-
μονίᾳ δύο χορικά ἐκ τοῦ Σοφοκλέους Φιλοκτίτου,
ἄπερ ἐμελοποίησεν ὁ γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου
κ. Γ. **Παχτίκος**. Ἐπεσφράγισε δὲ τὴν πάν-
τας κατακλιύσασαν ἑορτὴν ὁ χορὸς μέλψας τὸν
ἔθνικὸν ὕμνον.

Ὁ πρόεδρος ἀνεκίρηνεν εὐεργεσίας γενομένας
τῷ Συλλόγῳ καὶ νύχαρίστησε διὰ θερμῶν καὶ
εὐγνωμόνων λόγων τὸ λαμπρῦναν τὴν ἑορτὴν
εὐγενὲς καὶ σεμνὸν ἀκροατήριον. Αἱ ἀντιπρο-
σωπεῖαι τῶν συλλόγων, αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐκπαιδευ-
τηρίων καὶ πάντες καθόλου οἱ εὐγενεῖς προσ-
κεκλημένοι ἀπερχόμενοι προσήρχοντο τῷ προέ-
δρῳ καὶ ἐξέφραζον θερμὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ
λαμπρότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἑορτῆς καὶ
νύχοντο τὰ κράτιστα τῷ Συλλόγῳ.

Λ Ο Γ Ο Σ

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Σεβασμιώτατοι ιεράρχαι,
Φιλόμουσος ὁμύγηρι.

Ἡ ῥήσις «ἐξ Ἀνατολῶν τὸ φῶς» δὲν εἶνε ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων φανταστικὸν ἰνδάλμα, μεγαλαύχου πατριωτικῆς κομπορημοσύνης ἐπιγέννημα, ἀλλ' ἀλήθεια ἐπὶ τῆς ἱστορίας ἀσαλεύτως τεθεμελιωμένη. Αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἀναγράψῃ εὐγνωμόνως ἐν τοῖς δέλτοις αὐτῆς ὅτι ὡς τὸ φῶς τοῦ Ἥλιου οὕτω καὶ τὸ τῆς θρησκείας, τῆς φιλοσοφίας, τῶν ἐπιστημῶν, τῶν καλῶν τεχνῶν ἐξ Ἀνατολῶν ἦλθεν εἰς τοὺς Ἑσπερίους λαοὺς καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὸν Νέον κόσμον. Ἐκ τῆς Ἀνατολῆς δὲ πάλιν διαλάμπει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἡ Ἀνατολὴ τῆς Ἀνατολῆς, ἡ Μικρὰ Ἀσία.

Ἄλλ' ἡ Μικρὰ Ἀσία ἡ ἀπλετοὺν καὶ ἰλαρώτατον ἐπιχέασα τὸ φῶς τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης καθόλου ἐπὶ τὸν κόσμον σύμπαντα διατελεῖ νῦν ἔπο τσοῦτου σκότους κεκαλυμμένη, ὥστε, ἵνα μάθωμέν τι περὶ τῆς κοιτίδος ταύτης τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ φυτωρίου πάσης ἐξάνθρωπιστικῆς βλαστήσεως, εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναλάβωμεν εἰδικὰς ἐρεῦνας. Ἐσμὲν Ἀνατολίται καὶ ἀγνοοῦμεν τὰ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἔτι στενώτερον οἱ Μικρασιαῖται διατελοῦμεν ἐν παντοίᾳ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἀγνοίᾳ. Κεχνηότες δ' ἀναμένομεν πότε Ἄγγλος τις ἢ Γερμανὸς ἢ Γάλλος ἢ Ἀμε-

ρικανὸς ἐν ταχύτητι διάκοντος ἀστέρος διελάσας μέρος γῆς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας θὰ φωτίτῃ ἡμᾶς περὶ τῆς ἀγνώστου χώρας. Τὴν κατάστασιν ταύτην ἐπιθυμοῦντες οἱ Μικρασιαῖται νὰ θεραπεύσωσι καὶ τὴν ἐκυτῶν πατρίδα δι' ἀλλήλων ἀξιοῦντες νὰ μάθωσι καὶ οὐχὶ διὰ ξένων, διὰ πολλὰ κωλύματα μὴ δυναμένων νὰ ἀντικαθίστανται τῶν πραγμάτων ὀρθῶς καὶ ὅταν ἔτι ἐξ ἀκριβοῦς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀγάπης ὀρμῶνται, ἐσχημάτισιν τὸν Μικρασιατικὸν Σύλλογον, οὗ σκοπὸν ἀνεγράψαν καὶ τὴν ἱστορικὴν καὶ πραγματικὴν μελέτην τῆς ἑαυτῶν πατρίδος».

Ὅσα ἔμαθεν ὁ Σύλλογος ἐν τῷ βραχεῖ αὐτοῦ βίῳ περὶ τῆς παλαιφάτου κοιτίδος τοῦ πολιτισμοῦ λίαν ἐργῶδες θὰ ἦτο νὰ ἐκτελεῖσιν ἐνταῦθα. Θὰ ἀρκεσθῶ μόνον νὰ ῥίψω ἀκτινὰ τινα φωτὸς ἐπὶ ἐνὸς εἶδους ἐνεργειῶν, ἵνα ἴδῃτε τί συμβαίνει ἐκεῖ. Θὰ ἐξετάσω μόνον ἐν βραχυτάτῳ τὴν θρησκευτικὴν τῆς χώρας κατάστασιν.

Οἷας ὑπηρεσίας προσήνεγκεν ἡ Μικρὰ Ἀσία πρὸς στερέωσιν καὶ ἐξάπλωσιν τοῦ χριστιανισμοῦ, κατανοεῖ πᾶς τις εὐθὺς ὡς ἀναμνησθῆ τὰ μεγάλα ὀνόματα τῶν ἡρώων τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου, τοῦ ἐπιστηθίου μαθητοῦ τοῦ Κυρίου, Ἰωάννου, τοῦ ὑπὸ λεόντων ἐν τῷ καλοσσαίῳ τῆς Ῥώμης ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας σπαρχθέντος Ἰγνατίου, τοῦ ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἀποθανόντος Πολυκάρπου, τοῦ Εἰρηναίου, μαθητοῦ τοῦ Πολυκάρπου, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης, τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ νέφους τῶν μαρτύρων καὶ τῶν διδασκάλων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ὅποια δ' εἶνε ἐν τῷ χριστιανισμῷ ἡ δόξα τῆς χώρας ταύτης διὰ τὴν γνησιότητα τῆς εὐαγγελικῆς διδχ-

σκαλίας καὶ διὰ τὸ ἀξίωμα αὐτῆς, ὡς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ἀρκεῖ ν' ἀνιμνησθῆτε ὅτι ἡ Γαλλικὴ, ὅτι ἡ Ἀγγλική, ὅτι αὐτὴ ἡ Ῥωμικὴ ἐκκλησία τὴν μεγίστην αὐτῶν δόξαν, τὴν γνησίαν εὐγένειαν, τὸ ὕψιστον αὐτῶν κύρος ἐπὶ τούτῳ οἰκοδομοῦσιν, ὅτι ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας παρέλαβον τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας, ὅτι Μικρασιᾶται ἦσαν οἱ θεμελιωταὶ αὐτῶν.

Ἡ χώρα αὕτη ἀνέφξε πρώτη τὴν εἰς πᾶσαν εὐγενῆ συγκίνησιν δεκτικωτάτην αὐτῆς ψυχὴν καὶ ἐδέξατο εὐγνωμόνως τὸ θεῖον κήρυγμα τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης ἢ ἀληθέστερον εἰπεῖν τὸ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς ἀύξανόμενον φῶς ὑπερπερισεύσαν ἐξεχύθη ἰλαρὸν ἐρ' ἅπαντα τὸν κόσμον.

Ἡ χώρα αὕτη διὰ ποταμῶν μερτυρικῶν αἰμάτων ἐστήριξε καὶ ἤγαγεν εἰς τὴν νίκην τὴν νέαν διδασκαλίαν, αὕτη παρέσχε τοὺς πρώτους κήρυκας καὶ προμάρχους αὐτῆς. Αὐτῆς ἔργον εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ ὁ ἐσωτερικὸς τῆς ἐκκλησίας διάκοσμος. Τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τεχνούργημα εἶνε κατὰ τὰ πλεῖστα ἡ γερὰ καὶ σεμνὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἡ δικαίως Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος ἐπικληθεῖσα, ἡς τὰς βάσεις καὶ τὸν διάκοσμον οὕτω σοφῶς ἄμκ καὶ χριστιανικῶς ἔθεσαν οἱ θεοὶ ἐκεῖνοι Μικρασιᾶται ἀρχιτέκτονες καὶ διακοσμηταί, ὥστε ὁ τῶν νεωτέρων ἔθνων χριστιανισμὸς μετὰ πολλῶν αἰώνων ἐκλάμπρουσ ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ χριστιανικοῦ βίου ἀγῶνας, μετὰ θρασείαν καὶ προβιβάσμον τῆς χριστιανικῆς θεολογίας ποικιλώτατον εὕρισκει ἀναγκαῖον νὰ σταριχθῇ ἐπὶ τῶν ἀκρυδάντων ἐκεῖνων βάσεων, ὅπως καταστήσῃ τὴν μεγάλην τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχὴν, τὴν ἀγάπην, κινουῦσαν καὶ ζωογονοῦσαν τὸν κόσμον δύναιμι.

Τῆς ἐκκλησίας ταύτης αἱ βάσεις οὕτως εὐρείαι, οὕτω χριστιανικαὶ ἐτέθησαν, ὥστε ζῶν καὶ δρῶν ὑπάρχει καὶ μέχρι σήμερον ἐν αὐτῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης, τὸ πνεῦμα τῆς καθολικότητος, τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας. Πρασεύχεται ὑπὲρ σύμπαντος τοῦ κόσμου, ἀνοίγει τοὺς ναοὺς αὐτῆς καὶ προπέμπει διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν αὐτῆς εἰς τὰ κοιμητήρια τῶν Ὀρθοδόξων ὅπου ἂν μέλος τι ἄλλης χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἀποθανὼν στερεῖται τῶν τελευταίων εὐλογιῶν τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ. Πέμπει τὰ τέκνα αὐτῆς ἀδελῶς, ἵνα σπουδάσωσι περὶ τὰ ἱερὰ γράμματα ἐν πανεπιστημίῳ Καθολικῶν ἢ Δικαμοτυρομένων. Οὐδέποτε ἐξήσκησεν οὐδ' ἐπεδοκίμασε τὸν προσηλυτισμὸν.

Ἄλλὰ πόσον ἀντιθέτως φέρονται πρὸς αὐτὴν αἱ λοιπαὶ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαι!

Ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος ἐκκλησία ὑφίσταται σκληρότατον διωγμὸν. Δὲν διώκεται δὲ ὑπὸ θρησκευμάτων ἄλλοτρίων τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς τὸ πάλκι ὑπὸ τῆς εἰδωλολατρείας, ἧς τὸ δικαίωμα τῆς ὑπάρξεως ἡμφεσθῆται ὁ Χριστιανισμὸς, δὲν καταδιώκεται ὑπὸ Νεράωνων καὶ Διοκλητιανῶν, καταδιωζάντων τοὺς Χριστιανούς ἢ ἀπλῶς δι' ὀμότητα καὶ μαιφρονίαν ἢ ἐξ ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς θρησκείας ἀπειλούτης τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν τοῦ Κράτους, ἀλλὰ καταδιώκεται, φρικτὸν εἰπεῖν, ὑπὸ Χριστιανῶν. Καταδιώκεται ὑπ' αὐτῶν ἐκεῖνων, οἵτινες λέγουσιν ὅτι ἀφωσιώθησαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι εἶνε ἀπόστολοι τῆς ἀγάπης, ὅτι ἔργον αὐτῶν εἶνε νὰ καταβιδάσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καταδιώκεται ὑπ' αὐτῶν ἐκεῖνων, οἵτινες, ἵν' ἀποδείξωσι τὴν γνησιότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ αὐτῶν, ἀνατρέχουσιν εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτῶν περγαμηνὰς καὶ

μετὰ θριάμβου ἄγουσιν εἰς τὸ μέτον τέκνον τι τῆς γεραρᾶς ἡμῶν ἐκκλησίας ὡς ἐαυτῶν ἀπόστολον. Καταδιώκεται ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, ὧν οἱ κορυφαῖοι κληρικοὶ καὶ θεολόγοι βάσιν καὶ θεμέλιον τῆς τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ ἐνώσεως τιθέασιν τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας καθολικῆς καὶ ἀδιαίρετου ἐκκλησίας, ἣν ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διέσωσε. Δὲν φαίνεται ὑμῖν παραδοξότατον, ὅτι αἱ μὲν σοφαὶ κεφαλαὶ τῶν χριστιανικῶν τούτων ἐκκλησιῶν ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος ἐκκλησία κατέχει τὰς ἀναμφισβητήτους χριστιανικὰς ἀληθείας, δι' ἃς δύναται νὰ τεθῆ λίθος ἀκρογωνιαίος τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνώσεως, οἱ δὲ ἱεραπόστολοι τούτων καταδιώκουσι τὴν ἐκκλησίαν ταύτην καὶ ἀγωνίζονται νὰ ἐξαφανίσωσι τὸν ἀκρογωνιαίον τοῦτον τῆς ἐνώσεως λίθον;

Ἐν μὲν δὴλα δὴ τῇ Λυκέρνη τῆς Ἑλβετίας συνελθόντες πρὸ μικροῦ οἱ σοφώτατοι τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας προηγόροι ἀπεφάνησαν ὅτι ἡ μεγάλη τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχή, ἡ ἀρχὴ τῆς ἀγάπης, θὰ πραγματοποιῆ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ὅταν ἐπὶ τῇ ἀναμφισβητήτῳ καὶ ἀσαλεύτῳ βάσει τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας καθολικῆς καὶ ἀδιαίρετου ἐκκλησίας, ἣν ἀνόθευτον ἐτήρησεν ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος ἐκκλησία, ἐνωθῶσι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ αἱ ἐκκλησίαι καὶ ἡνωμένοι ἐν τῇ Χριστιανικῇ ἀγάπῃ προαγάγωσι τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν εἰς ἠθικὴν τελειότητά, οἱ δὲ ἱεραπόστολοι τῶν ἐκκλησιῶν τούτων περιτρέχουσι τὴν Ἀνατολὴν ὑποσκάπτοντες καὶ ὑποσκειλίζοντες καὶ διὰ παντοίων κοσμικῶν τρόπων διαβάλλοντες καὶ συκοφαντοῦντες καὶ πολεμοῦντες τὴν μητέρα τῶν ἐκκλησιῶν, ἐξ ἧς παρέλαβον τὸ φῶς καὶ εἰς ἣν πάλιν ἀναγκαῖον εὐρίσκουσι νὰ καταφύγωσιν, ἵνα καθίσωσιν αὐτὴν μεσίτριαν καὶ διαλ-

λάκτριαν τῶν ἐριζυτῶν ἀδελφῶν. Γινώσκετε ἀντίφασιν σφοδρότερον ταύτης; διανοήματα μᾶλλον ἐναντία πρὸς τὰς πράξεις;

Δικαίως ἀπορῶν θὰ ἐρωτήσῃ τις. Τί ζητοῦσιν ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ παρὰ Χριστιανούς ἱεραπόστολοι; Ἐκέρουξαν οὗτος τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πάντας τοὺς μὴ Χριστιανούς πρῶτον, κατήρδυσαν δ' ἔπειτα διὰ τῆς χριστιανικῆς αὐτῶν ἀγάπης πάσας τὰς τάξεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀμερικανικῆς κοινωνίας καὶ φέρουσι καὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ περισσεύσαντα νάματα αὐτῆς; Ἐθεράπευσαν τὴν πῆνιν τῶν ἐξ ἀπορίας ἀποθνησκόντων ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἔπαισαν τὰ ἐγκλήματα, κατέστησαν περιττὰς τὰς εἰρκτάς, ἐποίησαν ἀργὰς τὰς λαιμητόμους διὰ τοῦ ἠθικοῦ προβιβασμοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, κατεβίβασαν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν Εὐρώπῃ καὶ προθυμοῦνται νὰ μεταφτεῦσωσιν αὐτὴν καὶ παρ' ἡμῖν; Εἰ δὲ μὴ δύναται νὰ καυχήσῃν ὅτι κατώρθωσαν ταῦτα ἐν ταῖς ἐκείνων ἐκκλησίαις, δὲν ἔχομεν δίκαιον νὰ ὑποπτεύωμεν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην αὐτῶν, ἀρ' οὐ ἀρνοῦνται αὐτὴν τοῖς ὁμοφύλοις, τοῖς συμπολίταις, τοῖς συγγενέσι, τοῖς οἰκείοις; Δὲν δικαιοῦμεθα νὰ εἴπωμεν αὐτοῖς τὸ ἱατρὸν θεράπευσον σεαυτόν;

Οἱ ψευδαπόστολοι οὗτοι δαπάναις τῶν χριστιανικῶν ψυχῶν τοῦ τε παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου, τῶν δικαιομένων ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, πολεμοῦσι πανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἧς πρὸς στερέωσιν μισθοῦνται. Ἐχόντες δ' ἀφθίλους τοὺς ὑλικούς πόρους, προστάτας δὲ καὶ ὑποστηρικτάς τοὺς διπλωματικούς ἐν Ἀνατολῇ πράκτορας καὶ τὰς πρεσβείας ἰσχυρῶν κρατῶν περιτρέχουσι τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ὅπου ἂν ἰδῶσιν ἐπίκαιρον πρὸς ἄγρον ψυχῶν θέσιν, πηγνύουσι τὰ

ψυχεμπορεία αὐτῶν, ἐξ ὧν ὀρμώμενοι διαπράττουσι πᾶν ἀντιχριστιανικὸν ἔργον.

Ἀπεσταλμένοι ὄντες νὰ κηρύξωσι τὸν Χριστὸν εἰς τὰ ἀγνοοῦντα αὐτὸν ἔθνη ἐξαγοράζουσιν ὄπαδους διὰ χρημάτων καὶ τούτους χριστιανούς ὄντας.

Λέγοντες ὅτι εἶνε κήρυκες τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ διαιροῦσι τὰς χριστιανικὰς οἰκογενείας, τοὺς γονεῖς ἀπὸ τῶν τέκνων καὶ τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν γονέων, χωρίζουσι τοὺς συζύγους, ἐμφυτεύουσιν ἐριδας καὶ θρησκευτικὸν φανατισμὸν κατὰ φιλότιμων προσώπων καὶ καθιστᾶσιν ἐχθίστους καὶ πολεμιωτάτους οὓς ἡ φύσις συνέδεσε δι' ἀρρήκτου συμπαθείας καὶ ἀγάπης δεσμῶν.

Λέγοντες ὅτι εἶνε διδάσκαλοι τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ «τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» παραβαίνουσιν ἀδεῶς καὶ ἀγνωμόνως τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ὃ παρέχει αὐτοῖς φιλοξενίαν, ἀσφάλειαν ζωῆς καὶ περιουσίας, στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν αὐτῶν πρεσβειῶν καὶ κυβερνήσεων.

Συνιστῶντες δ' ἑαυτοὺς ὡς εἰσηγητὰς εὐαγγελικῆς χρηστότητος καὶ δικαιοσύνης μισθοῦσιν ἀργούς ἀνθρώπους, οὓς διδάσκουσιν οὐχὶ ὡς ὄφειλον τὸ «ἀγαπάτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄρες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον», ἀλλὰ περιέρχονται τὰς ἐδοὺς ὑβρίζοντες καὶ ἐξευτελίζοντες ὡς ἀγέλας χοίρων, ὡς εἰδωλολατρικὰς, γεραρὰς ἐκκλησίας, τὰς ἐκκλησίας ἃς ἰδρυσεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἐποίμανεν ὁ Ἰωάννης· αὗται δὲ χριστιανικώτατα ἀνεχόμενοι τὰς ὑβρεῖς καὶ τοὺς

προπηλακισμούς δὲν δύνανται πεπωρωμένους ὄντας οὐδὲ διὰ τῆς χριστιανικωτάτης αὐτῶν ἀνοχῆς νὰ ἐπαναγάγωσιν εἰς φρονήματα χριστιανικώτερα.

Ἐσῆλασαν δὲ οἱ καλοὶ οὗτοι κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου πανταχοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τὸν Πόντον, εἰς τὴν Βιθυνίαν, εἰς τὴν Καισάρειαν, εἰς τὴν Φρυγίαν, εἰς τὴν Πισιδίαν, εἰς τὴν Λυκίαν. Πανταχοῦ ἰδρυσαν προσηλυτιστικὰ ἔργαστήρια, ἐν οἷς χαλκεύουσι Παπιστὰς, Λουθηρανούς, Καλθινιστὰς, Πρεσβυτεριανούς, καὶ τὴν ἄλλην ποικιλίαν τῶν νέων χριστιανῶν αἰρεσιωτῶν. Τὸ δὲ πρὸς χάλκευσιν ὑλικὸν πορίζονται σαγηνεύοντες τοὺς χριστιανούς διὰ πικροῦν τρόπων, διὰ χρημάτων, δι' ὑποσχέσεων, δι' ἀπειλῶν, διὰ διαβολῶν τῶν ἀρχαίων τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν. Πρὸ πάντων τὰ δίκτυα αὐτῶν ἱστᾶσιν εἰς τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν. Ἰδρῦσαι σχολεῖα καὶ παρθενγωγεῖα μεγαλοπρεπῆ μετὰ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς καὶ ζωγραφικῆς, ἵνα διὰ τῆς ἐξωτερικῆς λαμπρότητος ἐπιβάλλωνται τοῖς ἀπλοῖκοις ἀνθρώποις, εἶτα δὲ δελεάζουσι τοὺς γονεῖς νὰ πέμπωσιν εἰς αὐτοὺς τὰ ἑαυτῶν τέκνα παρέχοντες δωρεὰν διδασκαλίαν, βιβλία, ὑπόδησιν καὶ ἄλλα χρειώδη, συχνάκις δὲ καὶ τακτικὰ σιτηρέσια τοῖς γονεῦσι· διότι οὕτως εἰσὶν ἀσφαλῆστατοι ὅτι τὴν μὲν νέαν ἡλικίαν ἔχουσιν ἑαυτῶν, δι' αὐτῆς δὲ καὶ τοὺς γονεῖς. Οὕτω δὲ διαίρεσις καὶ ἀκήρυκτος ἐμφύλιος πόλεμος παίδων ὑφίσταται μετὰξὺ ὁμοφύλων, ὅπου ὑπάρχουσι τοιαῦτα ψυχεμπορεία, καὶ λύσσα καὶ μανία θρησκευτικῆ, ἐτοιμῆ νὰ ἐκκραγῇ ἐν πάσῃ στιγμῇ εἰς αἱματοχυσίαν. Οὕτω τῶν Ἀρμενίων ἀπέσπασαν οἱ Διαμαρτυρόμενοι πεντήκοντα χιλιάδας κατὰ μετριωτάτους ὑπολογισμούς, οἱ δὲ ὄπαδοὶ τοῦ ἀναμαρτήτου καὶ τῆς κοσμικῆς

ἐξουσίας τοῦ πάπα καὶ τῶν ἄλλων καινῶν δογμάτων ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας. Οὕτως ἡ χριστιανικὴ φιλανθρωπία τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ἐδωροφόρησεν εἰς τὸ Ἀρμενικὸν ἔθνος καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ δύο ἀλάστορας δαίμονας, ἵνα κατασπυράσωσι τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ὡς ποτε ἐπὶ τοῦ γείτονος Καυκάσου κατέτρωγεν ὁ αἰετὸς τὰ σπλάγχνα τοῦ Προμηθέως. Τὰ αὐτὰ πάσχει καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Δὲν θέλω νὰ ἀνοιξῶ τὸν μακρὸν κατάλογον τῶν πηθημάτων αὐτῆς. Ἀρκεῖ νὰ εἶπω ὅτι ἐν μικρᾷ τινι περιφερείᾳ τοῦ Πόντου ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας διαζύγια προῦκάλεσαν οἱ ψυχέμποροι οὗτοι, ἵνα κατανοήσητε εἰς ὅποιαν ψυχικὴν ταραχὴν, εἰς ὅποιον πόλεμον, εἰς ὅποια μίση καὶ ἔχθρας ἐνέβαλον οἱ τῆς εἰρήνης οὗτοι κήρυκες τὰς χριστιανικὰς τοῦ Πόντου κοινότητας. Ἀρκεῖ νὰ εἶπω ὑμῖν ἐν καὶ μόνον παράδειγμα, ἵνα κατανοήσητε τὸ βάθος τῆς βδελυρίας τῶν διδασκάλων τούτων τῆς ἠθικῆς τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἐν Βουρδουρίῳ τῆς Πισιδίας εἰσῆλθασαν ἱεραπόστολοι ἀρχηγὸν Ἀρμένιον τὸ γένος ἔχοντες. Κατώρθωσαν δὲ νὰ προσελκύσωσι τρεῖς Ἀρμενικὰς οἰκογενεῖας καὶ δύο Ἑλληνικὰς. Μισθώσας δ' ὁ Ἀρμένιος ἱεραπόστολος ἐκ Σμύρνης βδελύγματά τινα ἐξαπέλυεν εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Βουρδουρίου, ἵνα ὑβρίζωσι τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν ὡς ἀγέλην χοίρων, τοὺς δὲ χριστιανούς ὡς εἰδωλολάτρες. Ἐπαρθεῖς δ' ἐκ τῆς ἀτιμωρησίας ἐμελέτησε νὰ παραβῆ καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, καθ' οὓς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ οἰκοδομηθῆ νέας αἰρέσεως ναὸς, ἀν μὴ ὑπάρχωσι 42 οἰκογένειαι δεχόμεναι τὰ δόγματα ταύτης. Ἀλλ' ὁ Ἀρμένιος ἱεραπόστολος τέσσαρας μόνον οἰκογενεῖας ἔχων ἤρξατο οἰκοδομῶν ναῶν καὶ σχολείων ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι κτιζεῖ οἶκον ἰδιωτικόν. Ὅτε δὲ

προέβη ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἐράνη καθαρῶς ὁ προσωρισμὸς αὐτῆς, ἡ τοπικὴ διοίκησις ἐνεκα παραστάσεων τῶν Ὁρθόδοξων καὶ Ἀρμενίων τὴν μὲν οἰκοδομὴν ἔπκυσσε, τὸν δὲ ἱεραπόστολον ἐζημίωσεν ὡς ἐνοχον παραβάσεως νόμου τοῦ κράτους. Ἀλλ' ὁ σοφὸς ἀποστάτης μικρᾷ ἐπινοίᾳ ἐβουλεύθη καὶ ἐαυτὸν τῆς ποινῆς ν' ἀπλλάξῃ καὶ χρήματα πλείονα ἢ ὅσα ἐδαπάνησεν εἰς οἰκοδομὴν τῆς παρασυνοχωγῆς αὐτοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ φόβον τοῖς τε Χριστιανοῖς καὶ τοῖς Τούρκοις νὰ ἐμπνεύσῃ, ὥστε πᾶσαν ἐξ αὐτῶν ἀντίδρασιν ἐν τῷ μέλλοντι νὰ προεξαφανίσῃ καὶ ἄδικαι πρὸς πᾶσαν ἐνέργειαν παρὰ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν νὰ προσπορίσῃ ἐαυτῷ. Τίς δ' ἐστὶν ἡ δαινὴ αὕτη ἐπινοία, ἥτις αὐτῷ πάντα ταῦτα ἐπόρισεν; Οὐδεὶς ὑμῶν μὴ ἐξομότης προσηλυτιστῆς ὧν δύναται νὰ μαντεύσῃ.

Ὁ διδασκαλὸς τοῦ Εὐαγγελίου ἔθηκε πῦρ εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ ἐξηράνισεν οὕτω τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος· ἐτηλεγράρει δὲ εἰς Σμύρνην καὶ Κ)πολιν εἰς τὰς ἀρχάς καὶ εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν πρεσβεΐαν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ Βουρδουρίου τὴν μὲν οἰκοδομὴν ἔκασαν, ἐαυτοῦ δὲ καὶ τῶν ὀπκιδῶν ἡ ζωὴ καὶ ἡ παρουσία διατελεῖ ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ· συγχρόνως δ' ἐξελθὼν τῆς πόλεως μετὰ τῶν ὀπκιδῶν αὐτοῦ ἐπνηγύριζεν ἐν εὐωχίᾳ καὶ πότῳ καὶ μουσικῇ καὶ διήρχετο τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως ἐορτάζων πομπικῶς τὴν ἀποτέρωσιν τῆς οἰκοδομῆς. Ἡ Ἀμερικανικὴ πρεσβεΐα κατώρθωσε νὰ ἀποσταλῶσι παρὰ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως ἑκτακτοὶ ἀπεσταλμένοι πρὸς ἐξέτασιν τοῦ πράγματος. Οὗτοι δὲ παρὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς τοπικῆς ἀρχῆς, παρὰ τὴν παντελεῖ ἑλληψιν τεκμηρίου ἐνοχῆς Ἀρμενίων ἢ Ἑλλήνων, τούναντίον δὲ καθαρῶν οὐσῶν τῶν ἐνδείξεων, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης ἔθηκε

τὸ πῦρ, συλλαμβάνουσι δύο Ἀρμένιους καὶ τρεῖς Ἑλληνας, τοὺς σπουδαιότατους ἐκεῖ ἀνδρας, ὡς ἐνόχους καὶ ῥίπτουσιν εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπειδὴ δὲ σύμπαντες οἱ τε Ὀθωμανοὶ καὶ οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Ἕλληνες ἠγανάκτησαν διὰ τὴν ἀδικίαν, νύκτωρ μετήγαγον τοὺς δεσμώτας εἰς Ἀϊδίον, ἔνθα, ὡς διαδίδεται, ἐζήμιωσαν τοὺς ἀνθρώπους 200 λίρας καὶ τριῶν ἐτῶν δεσμά. Δὲν ἀποδεικνύεται σοφώτατος ὁ Ἀρμένιος προσηλυτιστὴς ἐορτάσας ἅμα τῇ ἀποτεφρώσει τῆς περσουλτοῦ ἀυτοῦ τὰ ἐπινίκια;

Τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον διδάσκουσιν ἡμᾶς οἱ ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς μισθούμενοι ἱεραπόστολοι. Εἶνε τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἡ αἰσχίστη διαστροφή αὐτοῦ; Εἶνε ἀνύψωσις τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, ἢ εὐσεβεῖς χριστιανοὶ ἐπιδιώκουσι δαπανῶντες ὑπὲρ αὐτῶν, ἢ εἶνε συστηματικὸς κατὰ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς πόλεμος; Εἶνε ἐξευγενισμὸς τῆς συνειδήσεως τῶν Χριστιανῶν ἢ ἐξαχρείωσις αὐτῆς; Συμβάλλονται ταῦτα πρὸς σύστασιν τοῦ χριστιανισμοῦ τοῖς τε ὑψηλὴν περὶ θρησκείας ἐννοιαν ἔχουσι καὶ τοῖς θρησκευτικῶς ἐν λίαν ταπεινῇ καταστάσει εὐρισκομένοις ἢ τοῦναντίον ἐμπνέουσι τοῖς μὲν τὴν ἐννοιαν ὅτι ἡ θρησκεία ταπεινοὶ καὶ ἐκφυλίζει τοὺς χαρακτῆρας, τοῖς δὲ ὅτι θρησκεία εἶνε μισθοφορά;

Εἶνε ποτε δυνατόν, θὰ ἀναφωνήσητε ἴσως, εἶνε ποτε δυνατόν χριστιανικὴ ἐκκλησία νὰ πέμπῃ ἀποστόλους πρὸς αἰσχύνῃν τοῦ Εὐαγγελίου; Εἶνε ποτε δυνατόν νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ὑπάρχει Χριστιανὸς ἐν Εὐρώπῃ ἢ Ἀμερικῇ καταβάλλων ὄβολόν πρὸς τοιαύτην αὐτοῦ χρῆσιν; Οὐδέποτε κατ' οὐδένα τρόπον, ἀποκρινόμεθα ἡμεῖς. Διότι ἄλλοι σήμερον εἶνε οἱ διακαεῖς τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν πόθοι, πάντῃ ἐναντίον τούτων εἶνε τὸ φρόνημα τῆς νῦν θεολο-

γικῆς ἐπιστήμης, πάντῃ διάφορον εἶνε τὸ ἔργον, ὃ ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ σήμερον ὁ χριστιανισμὸς.

Α'. Τὴν ψυχὴν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου διακαίει νῦν ὁ πόθος τῆς συνενώσεως πάντων τῶν ἀνθρώπων εἰς κοινὴν συνεργασίαν ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς τελειώσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Διὸ ἐργάζονται πρὸς ἄρσιν πάσης διαφορᾶς, διαχωρίζουσι τοὺς ἀνθρώπους. Οὐ μόνον δὲ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἀγωνίζονται εὐγενεῖς ψυχαὶ πρὸς ἐξομάλισιν τῶν διαιρουσῶν τῆς ἐκκλησίας διαφορῶν, ἀλλὰ καὶ καθολικώτερον πρὸς συμφιλίωσιν ἀπασῶν τῶν θρησκείων τῆς γῆς. Τούτων τῶν εὐγενῶν ἀγώνων καρποὶ εἶνε αἱ πρὸς συνένωσιν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν συνεργούμενοι ἐν Εὐρώπῃ σύνοδοι, καὶ τὸ ἐν Σικάγῳ συγκροτούμενον συνέδριον πάντων τῆς γῆς τῶν θρησκευμάτων. Εἰς τοιαῦτα ὑψηλοῦ ἀνθρωπισμοῦ ἵσταται σήμερον ἢ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης περὶ τῆς διάνοιας τοῦ ἐξευγενισμένου χριστιανικοῦ κόσμου. Παραβάλετε νῦν πρὸς τὴν ἐξάρσιν ταύτην τὸ ταπεινὸν καὶ χαμαιπετὲς τῶν προσηλυτιστῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκεῖνοι λέγουσι τὰ διὰ τοῦ λόγου συνηνωμένα ὄντα οὐδὲν πρέπει νὰ χωρίζῃ, ἃ ἡ φύσις συνέζευξεν ἀνθρώπος μὴ χωρίζετω· οὗτοι δὲ ἀντιστρατευόμενοι πρὸς τὸ θεῖον πνεῦμα, τὸ ἐπιπνέον τοὺς λαούς, ἐξ ὧν ἐκπέμπονται, διαίρουσι τὰ ἡνωμένα, τὰ φίλα ἐχθρὰ ποιοῦσι.

Β'. Τὸ ἔργον τοῦ χριστιανισμοῦ σήμερον εἶνε νὰ χρησιμοποιήσῃ πρὸς τελείωσιν τοῦ ἀνθρώπου πᾶν ὅ,τι ἡ ἀνθρωπίνη πρόοδος καλὸν ἀγαθὸν προήνεγκε, νὰ ἐξυψώσῃ τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα εἰς περιωπὴν, ἀξίαν τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν χρόνων ἀναπτύξεως, νὰ ἄρῃ πᾶσαν θρησκείαν καὶ ἐπιστήμην διαφωνίαν, ἢ χρόνοι περιωρισμένης τοῦ κόσμου γνώσεως ἐδημιούργησαν, νὰ δείξῃ ὅτι ἡ ἀλη-

θῆς ἐπιστήμη δὲν διαφωνεῖ πρὸς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, ἀλλὰ τούναντιον οἱ ἀληθεῖς ἐπιστήμονες εἶναι οἱ χαλκευταὶ ἀκραδάντων ἀληθοῦς θρησκείας θεμελιῶν, οἱ ἀληθεῖς ἱεροφάνται καὶ ἱερομύσται τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποκεκρυμμένης θεϊκῆς φύσεως. Ὁ καθειρηθεὶς ὡς ἄθεος καὶ τὸν θάνατον διὰ φυγῆς ἐκφυγὼν Ἀναξαγόρας, ὁ ὡς ἀσεβῆς τὸν διὰ κωνείου θάνατον ἀποθανὼν Σωκράτης ἦσαν ἥρωες θρησκευτικῆς ἀληθείας, ἦσαν τοῦ ἀληθοῦς θρησκευτικοῦ συναίσθηματος πρόβιβασταί. Οἱ μεγάλοι χριστιανοὶ φιλόσοφοι καὶ θεολόγοι, οὓς τὸ κατὰ καιροῦ στενὸν καὶ ταπεινὸν θρησκευτικὸν φρόνημα κατεδίδασκεν ὡς ἄθεους, ἐγένοντο οἱ ἐρμηγεῖς τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Τὸ ἔργον τοῦ χριστιανισμοῦ σήμερον εἶνε νὰ δείξῃ ὅτι τοῦ ἀληθοῦς χριστιανισμοῦ αἱ ἀρχαὶ εἶνε τοιαῦται, ὥστε, ὅσον ἂν προοδεύσωσιν αἱ ἐπιστήμαι, οὐδέποτε θὰ ἔλθωσιν εἰς διαφωνίαν πρὸς τὰς αἰώνιους αὐτοῦ ἀρχάς, ἀρκεῖ νὰ μὴ περιβάλωσιν αὐτὰς ἐνδυμα μιᾶς χρονικῆς περιόδου καὶ τάξωσιν ἔπειτα καὶ φρουρούς, ἵνα παραφυλάττωσι τὸ χρονικὸν τοῦτο κατασκευάσμα ὡς Αἴγυπτιακὸν ταριχευτὸν πτώμα, ὅπως μὴ τις αὐτὸ θίγῃ, ἀρκεῖ νὰ μὴ περιορίσωσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἀντιλήψει χρονικῆς τιнос περιόδου ὡς φυτὸν πλῆρες μὲν δυνάμεως καὶ ζωῆς, ἐγκεκλεισμένον δ' ὅμως ἐντὸς πνιγερᾶς ἀτμοσφαιρας, μὴ ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ ἐκφάνῃ τὴν ἐν ἑαυτῷ ὑπάρχουσαν ζωὴν.

Πρὸς τοῦτο τὸ ὑψηλὸν τοῦ καθ' ἡμᾶς χριστιανισμοῦ ἔργον δὲν φαίνονται ὑμῖν παρωδία τὰ διαπρακτούμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, οἵτινες λέγουσιν ὅτι ἀφώρισαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Εὐαγγελίου;

Γ'. Τὸ ἐπιπλέον τὴν καθ' ἡμᾶς θεολογικὴν ἐπιστήμην ὑψηλὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα εἶνε ἡ τοῦ Χριστοῦ παράκλησις

πρὸς τὸν Πατέρα, ἵνα πάντες οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν ἐν ὧσιν (Ἰωάν. 17, 21). Ἐξ ὅτου δυστυχῶς εἰσεχώρησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ φιλαρχία, φιλοδοξία, φιλαυτία καὶ ἄλλα ἀνθρώπινα πάθη, οἱ τὴν ἀληθῆ τοῦ χριστιανισμοῦ ζωὴν ζῶντες καὶ ταύτην ὡς σωτηρίαν τοῦ κόσμου πιστεύοντες καὶ ὑπερασπιζόντες ἀπομακρύνονται τῶν νοθευόντων τὴν τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν καὶ παρεισαγόντων ξένα καὶ ὄλωσ ἐναντία αὐτῇ στοιχεῖα. Οὕτω δὲ παρὰ τὴν εὐχὴν τοῦ Χριστοῦ διχρήθησαν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν καὶ διαιροῦνται ἔτι εἰς μερίδας ἀλλήλαις πολεμούσας. Ἐντεῦθεν ὁ χριστιανισμὸς παρέστη πολλάκις διώκτης καὶ ἐξολοθρευτῆς τῶν μεγάλων τῆς ἀληθείας αὐτοῦ προμάχων, τῶν γνησίων αὐτοῦ τέκνων, τῶν μεγάλων θρησκευτικῶν χαρκατήρων. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἀρχὴ τοῦ χριστιανισμοῦ εἶνε ἡ ἐν Χριστῷ ἐνότῃ πάντων τῶν ἀνθρώπων, αἱ διαίρεσεις αὐταὶ ἐργάζονται, ἵνα μείζον ποιήσωσι τὸ χωρίζον τὰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας χάσμα.

Ἡ ἄρσις τῆς ἀντιφάσεως ταύτης τῶν ἔργων τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν πρὸς τὰς ἀρχάς καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ εἶνε τὸ μέλημα τῆς ὑψηλῆς καὶ ὄντως χριστιανικῆς θεολογίας τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἡ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐν τοῖς πανεπιστημίοις καλλιέργεια τῆς ἱστορίας τῶν δογμάτων καὶ ἰδίᾳ ἡ τῆς φιλοσοφίας τῆς θρησκείας ἐπτέρωσε τὴν χριστιανικὴν θεολογίαν καὶ ἀνύψωσε τοὺς χριστιανοὺς θεολόγους εἰς ἀληθῆ τῆς παγκοσμίου θρησκείας ἀντίληψιν. Ἡ ἀξία τοῦ ὀνόματος θεολογία δὲν ἐργάζεται σήμερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων σκοπῶν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ καινοῦ πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς σκοποῦ, τοῦ νὰ καταστήσωσι βαθυτέρας καὶ γονιμωτέρας ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ

τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Δὲν εἶνε θεολογία Παιπιστικὴ ἢ Λουθηρανὴ ἢ Καλθινικὴ, ἀλλὰ Χριστιανικὴ· δὲν ἐπιδιώκουσιν οἱ ἀληθεῖς θεολόγοι ἀφομοίωσιν τῶν ἄλλων πρὸς τὴν ἐκυτῶν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὁμοφωνίαν καὶ ὁμοψυχίαν πτωῶν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν. Ἰερῶτατον τοῦ Χριστιανοῦ καθῆκον ὑπολαμβάνουσι νῦν τὸν ἀποσκορπισμὸν πικτὸς ὅ,τι ἀνθρωπίνης πλάνης καὶ παθῶν ἀνθρωπίνων καρπὸς ὃν διαιρεῖ τοὺς Χριστιανούς· καὶ παρεμποδίζει τὴν ἐν αὐτοῖς εἰρηνικὴν καὶ ὁμόφωνον ἐποικυδύμειν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Παρασκευάζουσι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μέλλοντος οἴα ἦτο ἡ κατὰ ἔθνη διηρθρωμένη ἀρχαία ἀδιαίρετος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἐκκλησίαν σεβομένην καὶ θεραπεύουσαν τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα ἐκάστου λαοῦ καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἐλευθερίαν, εὐλογοῦσταν καὶ ἀγιάζουσαν τὸ ἐν ἐκάστη χώρᾳ ἐπικρατοῦν εὐγενὲς πατριωτικὸν πνεῦμα, καταδικάζουσαν τὴν τῆς διανοίας ὑποδούλωσιν ὡς τὴν ἀπασῶν αἰσχίστην καὶ πᾶσαν πρὸς τὸ ὁμοίόμορρον καὶ ὁμοίόρρυθμον τάσιν καὶ ἐπομένως τὸν προσηλυτισμὸν καὶ τὴν ἐπικράτησιν ταύτης ἢ ἐκείνης, ἐνὶ λόγῳ παρασκευάζουσιν ἐκκλησίαν, ἐδραζομένην ἐπὶ τῶν ἀρχαίων καὶ ἀσκαλεύτων θεμελίων τῆς ἐνότητος τοῦ πνεύματος, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀληθείας. *Ὅταν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ἀνδρῶν τούτων ἀποβλέψῃ τις κάτω πρὸς τὴν ταπεινὴν περὶ χριστιανισμοῦ ἀντίληψιν τῶν προσηλυτιστῶν, πρὸς τὰς εὐτελεῖς, χαμηροῦς, ἐμπαθεῖς, μιᾷ λέξει ἀντιχριστιανικὰς αὐτῶν ἐνεργείας ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἄνατολῇ, ἐνθυμεῖται τὸ παράδοξον φυτικὸν φαινόμενον, οὗ θεαταὶ ἐνίοτε γίνονται οἱ ἐπὶ τὰ ὕψηλά τῆς γῆς ὄρη ἀναθίνοντες. Ἄνω μὲν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους θαλαπρὸς ὁ ἥλιος λάμπει, αἰθριάζει ὁ οὐρανός, ἰλαρότης καὶ χάρις καὶ κάλλος τῆς φύσεως ἀπεριγράφτον εἶνε ἐπι-

κεχυμένον, κάτω δὲ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ θεατοῦ μαίνονται τῆς φύσεως τὰ στοιχεῖα. Μέλαντα νέφη σφοδρῶς κινούμενα καὶ συγκρούμενα καλύπτουσι τὴν γῆν, βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ κεραυνοὶ γενικὴν ἀπειλοῦσιν ἀνατροπὴν, ὑετοὶ καὶ χάλαζαι καθιστᾶσι τὰς ὑπαρείας καὶ τὰς πεδιάδας θέατρον καταστροφῶν καὶ ἐρημώσεων.

Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει νῦν καὶ ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ. Ἐν ᾧ αἱ κορυφαὶ τοῦ χριστιανισμοῦ καταλάμποντα' ὑπὸ διανοίας φωτεινῆς καὶ ἀνεφέλου, ἐν ᾧ θάλλονται ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἰδρυτοῦ καὶ ἐν τῷ φωτὶ καὶ τῇ ἀγάπῃ ἐκείνου συνηνωμένο' ὀρέγουσι χεῖρας, ὅπως ἀνασύρωσι πρὸς ἑαυτοὺς τὴν ἐν πάθεσι καὶ ἠθικῷ βορβόρῳ κυλιομένην ἀνθρωπότητα, ἐξοφωμένοι τὸν νοῦν ἀνθρωποὶ καὶ στενὴν τὴν καρδίαν ἔχοντες ἐργάζονται ἐν ὀνόματι τοῦ ἰδρύσαντος ἐπὶ τῆς γῆς βασιλείαν ἀγάπης καὶ εἰρήνης νὰ διαιρῶσι τὰ ἔθνη καὶ τὰς κοινωνίας, νὰ σκανδαλίζουσι τὰς συνειδήσεις νὰ ἐξάπτωσι πάθη θρησκευτικά, νὰ καθιστῶσιν ἐχθροὺς τοὺς ὁμοφύλους τοὺς συνοίκους, τοὺς φίλους, ν' ἀποσπῶσι τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν γονέων, τὰς συζύγους ἀπὸ τῶν συζύγων καὶ καθόλου νὰ ἐμβάλλωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν πῦρ καὶ μάχαιραν.

Πῶς δυνάμεθα τούτων μὲν τὰ σκότια ἔργα νὰ παύσωμεν, ἐκείνων δὲ τὸ φῶς νὰ διαχέωμεν πρὸς ἐξύψωσιν τοῦ χριστιανικοῦ βίου; Πῶς δυνάμεθα νὰ παύσωμεν τούτους καταισχύνοντας τὸ Εὐαγγέλιον, ἐξασθενίζοντας τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ἐν τῇ Ἄνατολῇ καὶ νὰ λυτρώσωμεν τὴν κοινωνίαν ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἐρίδων, τῶν ἐχθροπαθειῶν, τῶν κατωδιωγμῶν, τῶν ἀντεκδικήσεων, τῶν φυλακίσεων, τῶν φόνων, τοῦ παντελοῦς ὀλέθρου καὶ νὰ ἐπαναγάγωμεν πάλιν τὴν εἰρήνην, ἣν ὁ Χριστὸς ἐπηγγείλατο τῇ ἐκκλησίᾳ

αὐτοῦ, ἦν οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι αὐτοῦ ἐφύτευσαν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν ἰδρυθείσαις ἐκκλησίαις τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἦτις ἦτο τὸ μόνον αὐτῶν παραμύθιον ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἐν ταῖς ταλαιπωρίαις, ἐν τοῖς διωγμοῖς ;

Ἰδοὺ πῶς.

Ὁ τε κλῆρος καὶ ὁ λαὸς τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς ὀφείλουσι νὰ ἐνώσωσι τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ τούτου. Τὰ τέσσαρα πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, τὸ πατριαρχεῖον τῶν Ἀρμενίων, ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ τῆς Ῥωσίας, τῆς Σερβίας, τῆς Ῥουμανίας, ἡ τῆς Κύπρου, ἡ τοῦ Μαυροβουίνου, οἱ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μητροπολῖται καὶ ἐπίσκοποι ὀφείλουσι νὰ καταγγείλωσι τὰ γινόμενα εἰς τὰς ἑδρας τῶν ἱεραρχικῶν ἐταιρειῶν καὶ ν' ἀξιώσωσιν, ὅπως μὴ ἀνέχωνται τοῦ λοιποῦ, ἵνα ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν φιλανθρωπῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχῶν ζῆλος αὐτῶν ἀποβῆται πρὸς διαστροφήν τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ πρὸς διωγμὸν τῶν ἐν Ἀνατολῇ γεραρῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν.

Β'. Ὀφείλουσι νὰ καταγγείλωσι ταῦτα ταῖς χριστιανικαῖς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ἐκκλησίαις.

Γ'. Εἰς τὰς θεολογικὰς σχολὰς τῶν διαφόρων πανεπιστημίων.

Δ'. Εἰς τὰς πεπολιτισμένας τῶν χριστιανικῶν λαῶν κυβερνήσεις λέγοντες ὅτι ἔργον αὐτῶν πολλῶν τιμιώτερον καὶ εὐγνωμοσύνης ἀξίον εἶνε νὰ παριστῶσιν ἐν ἡμῖν διὰ τῶν ἐθνικῶν ἀντιπροσωπειῶν τὸ ὕψος τοῦ ἀνθρωπισμοῦ αὐτῶν καὶ οὐχὶ νὰ ἐπιδεικνύωσι τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ὑπερασπίζοντες τὴν ψυχρμπορίαν τῶν προσηλυτιστῶν ἐν Ἀνατολῇ.

Ε'. Ὀφείλουσι νὰ ποιήσωσιν ἐκκλησίαν πρὸς τὴν εὐσέ-

θειαν καὶ φιλανθρωπικὴν τῶν χριστιανικῶν λαῶν τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου, οἵτινες ἐκ διακαοῦς πόθου πρὸς διάδοσιν τῆς ἠθικῆς τοῦ Εὐαγγελίου, ἐξ ἐνθίου ζήλου, ὅπως εἰσαγάγωσιν εἰς τὰς ἀνθρωπίνους κοινωνίας τὴν εὐλογίαν χριστιανοῦ βίου, προσφέρουσι προθύμως τὸν ἑαυτῶν ὀβολὸν πρὸς συντήρησιν τῶν ἐταιρειῶν τούτων.

Πρὸς τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ὀφείλουσι νὰ ἀποτείνωσι τὸ ἐξ ἡς παράπονον.

«Ὁ Χριστιανὸς τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Τὰς εὐγενεῖς ὑμῶν ψυχὰς κατέχει μέγας σεβασμὸς καὶ εὐλάβεια πρὸς τὴν πολιὰν ἀρχαιότητα. Ὑμεῖς ἀπονέμετε θρησκευτικὴν λατρείαν πρὸς τὰ λείψανα ἀρχαίου βίου, ἀνταχθάνετε ὡς εὐσεβεῖς προσκυνηταὶ μακροῦς διαπονήτους πλοῦς καὶ κατὰ γῆν ἐπικινδύνους ἀποδημίας, ἵνα ἐπισκοπήσητε τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἑδράσαν ἀρχαῖοι λαοὶ, ἐνθα διεσώθησαν ἔχνη τινὰ πολιτισμοῦ ἀρχαίου. Θεᾶσθε ἐν συγκινήσει ψυχῆς τὰ περισωθέντα συντρίμματα ἀρχαίας τέχνης, ἀνασκιρτᾶτε, ὅσάκις ἂν ἀκούσητε ὅτι τιμῆμα τι ἀρχαίου ἐπιστημονικοῦ ἢ τεχνικοῦ ἔργου ἀνευρέθη, καὶ πόνον ψυχῆς αἰσθάνεσθε διότι δὲν εἶνε πλήρες, τιμαῖς δὲ μεγίσταις περιβάλλετε καὶ γεραιότερον τὸν συμπληρώσαντά τι ὑπὸ τοῦ χρόνου λεωθετημένον· τούναντίον δὲ ἱερά καταλαμβάνει ὑμᾶς ἀγχανήκητις, ἐν μάθητι ὅτι ἀσεβῆς τις ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὰ βέβηλον χεῖρα, καὶ οἰκτίρετε ὡς βάρβαρον καὶ ἀναίσθητον τὸν ἀδικόρω; πρὸς τὰ ἀρχαιοπινῆ ταῦτα μνημεῖα ἔχοντα.

Ὑμεῖς οἱ τοσοῦτον ζῆλον, τοσαύτην φιλοτιμίαν, τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν καὶ λατρείαν ὑπὲρ τῶν ἀψύχων λειψάνων τοῦ ἀρχαίου βίου ἐπιδεικνύμενοι διακτὶ ἀνέχεσθε νὰ πολεμηθῆται δαπάναις ὑμῶν ἡ ζωστὴ ἀρχαιοτάτη τοῦ Χριστοῦ

ἐκκλησία, ἡ μήτηρ τῶν ἐκκλησιῶν, ἣν ἰδρυται ὁ Χριστός, ἐποίμανεν ὁ ἀδελφότερος καὶ ὁ ἐπιστήμιος μαθητής, ἐστερέωσεν ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν; Διατί ἐπιτρέπετε τοῖς μισθοφόροις ὑμῶν νὰ ἐκριζῶσι τὸν θεῖον ἀμπελῶνα, ὃν ἐφύτευεν ὁ Κύριος, ἐκαλλιέργησαν οἱ Ἀπόστολοι, ἐποίησαν διὰ τοῦ τιμίου αὐτῶν αἵματος οἱ Ἰγνάτιοι καὶ οἱ Πολύκαρποι, ἠύξησαν οἱ ἰδρωῖτες τῶν Ἀθνασιῶν καὶ τῶν Βασιλείων καὶ τῶν Γρηγορίων; νὰ ἐπιδιώκωσι τὸν ἐξαφρισμὸν τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἧ ἀκούεται τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν Εὐαγγελιστῶν, ἐν ἧ τελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν ἧ ἀναγιγνώσκεται τὸ σύμβολον καὶ οἱ ὅροι τῆς χριστιανικῆς πίστεως αὐταῖς λέξεσιν ὡς διευτυπώθησαν ἐν ταῖς οἰκουμηνικαῖς συνόδοις ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων τῆς ἀδικαιρέτου καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐν ἧ ψάλλονται ὕμνοι πρὸ δεκατεσσάρων καὶ δεκαπέντε αἰῶνων συνταχθέντες καὶ μελοποιθέντες;

Τοιαύτην ἐκκλησίαν πεπτωκυῖαν ἔπρεπε νὰ ἀνεγείρητε, νεκρωμένην ν' ἀναστήσητε, καὶ ἐπιτρέπετε νὰ ἀποκτείνωσι ζῶσαν;

Οἱ σοφώτατοι ὑμῶν θεολόγοι καὶ ποιμένες ἐσκήρτησαν ἐσχάτως ἐν τῇ διεθνῇ συνόδῳ τῆς Λυκέρνης ἰδόντες ἕνα ἱεράρχην τῆς γεγραμῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει ἐνεθυμήθησαν ὅτι ἔρχεται ἀπὸ τῆς χώρας, ἐν ἧ τὸ πρῶτον ἐκήρυξαν οἱ τοῦ Χριστοῦ ὑπηρέται τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας, ὅτι διαλέγεται τὴν γλῶσσαν τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι λειτουργῶν ποιεῖται χρῆσιν τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν εὐχῶν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου· ὠνόμασαν δὲ εὐτυχῆ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἱεράρχης τῆς ἀποστολικῆς καὶ ὄντως καθολικῆς ἐκκλησίας ἠσπάζετο τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν καὶ

ἠυλόγει τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, καὶ ὑμεῖς ἐπιτρέπετε τοῖς ταπεινοῖς ὑμῶν μισθοφόροις νὰ καταδιώκωσι τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν διότι δὲν ἀνταλλάσσει τὴν γλῶσσαν τοῦ Ἀποστόλου Πύλου ἀντὶ τῆς Ἀγγλικῆς ἢ Γερμανικῆς ἢ Λατινικῆς; διότι δὲν ἀνταλλάσσει τὴν μίαν ἀντὶ πολλῶν, τὴν ζῶσαν ἀντὶ τῆς νεκρᾶς, τὴν τελειοτάτην ἀντὶ τῶν ἀτελῶν;

Οἱ σοφοὶ ὑμῶν θεολόγοι καὶ ποιμένες ἐκήρυττον μεγίστην δόξαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρώην Πατρῶν κ. Νικηφόρου, τοῦ Καλογεῖρα, ὅτι τηρεῖ αὐστηρῶς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ὅτι οὐδὲν ἄλλο δόγμα ἀναγνωρίζει ἢ τὰ τῆς ἀρχαίας ἀδαιρέτου οἰκουμηνικῆς ἐκκλησίας, ὑμεῖς δὲ ἐπιτρέπετε τοῖς μισθοφόροις δουλοῖς ὑμῶν νὰ ἐπιδιώκωσι παντὶ σθένει τὸν ἐξαφρισμὸν αὐτῆς διότι δὲν ἀποκηρύττει τὴν δόξαν αὐτῆς, διότι δὲν ἀποδέχεται τὰ ἀντιχριστιανικὰ νέα δόγματα; Διατί δὲν ἐπιτάσσετε αὐτοῖς μᾶλλον, ἵνα δεικνύωσι πρὸς ἡμᾶς ἔργα χριστιανικῆς ἀγάπης, ἵνα καλλιεργῶσι πρὸς ἡμῖν τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς καὶ προσιθάζωσι τὴν ἠθικὴν τῆς κοινωνίας; Ποθεῖτε νὰ μορφώσητε τὴν κοινωνίαν ἡμῶν; Ἐχομεν σχολεῖα, ὧν ἀρωγοὶ προσερχόμενοι θὰ ἐφελκύσητε τὴν εὐγνωμοσύνην οὐ μόνον τῶν ἐκπαιδευμένων, ἀλλὰ καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν κοινοτήτων καὶ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν. Θέλετε, ἵνα ὁ θεὸς λόγος ζῆ καὶ δρᾷ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ; Προσέλθετε ἡμῖν ἀρωγοὶ πρὸς μόρφωσιν κηρύκων καὶ διδασκάλων τοῦ Εὐαγγελίου. Διατί ἔρχεσθε πρὸς ἡμᾶς ἐν σχήματι ἀστροπακίου προσηλυτιστοῦ; Διατί προτιμάτε νὰ παιῶσθε ἑαυτοὺς φίλους μὲν ἐπὶ δακτύλοις μετρουμένους, ἔχθρους δὲ ἔθνη ὅλα καὶ ἐκκλησίας μεγάλας; Διατί προτι-

μάτε νά μισήσθε ὑπ' ἀνθρώπων, προθυμοτάτων νά ἀγαπήσωσιν ὑμᾶς ; Τί ὠφελείσθε διαιροῦντες τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν, τιτρώσκοντες ἡμᾶς εἰς τὰ χειρώτατα ; Διατί προσηλυτίζετε χριστιανοὶ τοὺς χριστιανούς ; Τί τὸ διαيروῦν ἡμᾶς ; Μὴ ὁ Χριστὸς δὲν εἶνε ὁ ἀσάλευτος βράχος, ἐφ' οὗ αἱ ἐκκλησῖαι ἡμῶν οἰκοδομοῦσιν ; Μὴ δὲν εἶνε κοιναὶ ἡμῖν πᾶσιν αἱ ἅγιοι Γραφαί, αἱ οἰκουμενικαὶ ὁμολογίαι ; Μὴ δὲν εἶνε κοινοὶ ἡμῖν οἱ πατέρες τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας ; Δὲν ἔχομεν κοινούς τοὺς μάρτυρας αὐτῆς, κοινὸν τὸν βίον αὐτῆς, κοινὴν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγάπης, κοινὴν τὴν Κυριακὴν προσευχὴν, κοινὸν τὸ βάπτισμα, κοινὴν τὴν προσδοκίαν ζωῆς μελλούσης ; Μὴ δὲν ἔχομεν κοινὸν τὸ ἰδεώδες τῆς ἐπί γῆς ἐκκλησίας προσευχόμενοι πάντες, ἵνα ἔλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ τοῦ Θεοῦ βασιλεία ; Δὲν εἶνε ταῦτα τὰ κυριώτατα, τὰ θεμέλια τῆς πίστεως ἡμῶν ; Ἀφ' οὗ δὲ κατὰ τὰ κυριώτατα συμφωνοῦμεν, διατί διώκετε ἡμᾶς διὰ πράγματα ἐπουσιώδη, περὶ ὧν ἐπιτρέπεται νά ἔχη ἐκάστη ἐκκλησία ἰδίαν γνώμην, ὧν ἡ ἐξέτασις καὶ λύσις ἀνήκει τῇ θεολογικῇ ἐπιστήμῃ ; Εἶνε ἄξιον νά καταδιώκητε τὰς Ἀνατολικὰς ἐκκλησίας διότι κοσμοῦνται ὑπὸ εἰκόνων τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῶν καὶ τῶν προμάχων τῆς πίστεως καὶ ἄλλων ἁγίων ἀνδρῶν, ἀφ' οὗ καὶ οἱ σπουδαιότατοί ὑμῶν διδάσκαλοι κατακρίνουσι τὴν γυμνότητα καὶ τὸ παγερὸν τῶν ὑμετέρων ἐκκλησιῶν καὶ συνιστᾶσι τὴν εἰσαγωγὴν τῶν εἰκόνων ὡς ἐξεγερτικὴν θρησκευτικῶν συναισθημάτων ; Εἶνε ἄξιον νά πολεμήτε ἡμᾶς διότι τιμῶμεν τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, ἀφ' οὗ ἄνευ αὐτῆς ἡ ὑμετέρα περὶ Εὐαγγελίου διδασκαλία δὲν δύναται νά σταθῇ καὶ ἀφ' οὗ καὶ ἐν ταῖς ὑμετέραις ἐκκλησίαις ποιήσθε χρῆσιν παραδόσεων ; Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ καὶ περὶ τοῦ καθαρ-

τηρίου πυρός οὐδεὶς πλὴον τῶν ἐκκλησιαστικῆν ἱστορίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν δογμάτων μελετήσας ἄγνοεῖ ὅτι εἶνε νάκα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας δόγματα, οἱ δὲ Παλαιοὶ καθολικοὶ, οἱ τὴν ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας ἐπιδιώκοντες, ἐξήλειψαν ἤδη αὐτὰ θριαμβικῶς ἀπὸ τῆς κατηγήσεως αὐτῶν.

Ὅμοίως ἔχουσι καὶ αἱ λοιπαὶ πρὸς ἡμᾶς διαφοραὶ. Πρὸς τί λοιπὸν πολεμεῖτε καὶ περαπικραίνετε τὰς ἀρχαίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας διὰ διαφορὰς ἧτοι μὴ ὑπαρχούσας κατὰ βάθος ἢ ὁμολογουμένως ἐσφαλμένως ἢ μὴ ἀξίως, ὥστε ν' ἀναιρῆται δι' αὐτὰς ἡ τῶν ἐκκλησιῶν ἐνότης, νά ματαιῶται δι' αὐτὰς ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἀποστολὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ;

Ἐρχόμενοι δὲ πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν Ἀνατολὴν διηρημένοι καὶ ὡς στρατόπεδα πολέμια διατί δὲν παραλαμβάνετε παρ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην καὶ ἐνότητα τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐπιβάλλετε ἡμῖν τὴν διαίρεσιν τῶν ὑμετέρων ἐκκλησιῶν ; Ὑμεῖς ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ εἰσθε φίλοι καὶ θιασῶται ἐνθουσιώδεις τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφότητος, διατί λησμονεῖτε τὰς θείας ταύτας ἀρχάς, ὅταν ἐρχῆσθε εἰς τὴν Ἀνατολὴν, καὶ ταῦτα τὴν διδασκαλίαν τῶν μεγάλων τούτων ἀληθειῶν ἐρχόμενοι νά διδάξητε ; Διατί πολεμεῖτε ἐκκλησίας μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ χαρᾶς δεχομένη ὑμᾶς ; Ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία δύναται ν' ἀπαριθμήσῃ πολλὰ παραδείγματα μελῶν τῶν ὑμετέρων ἐκκλησιῶν, ἅτινα ἐπόθησαν νά μετᾶσχῳσι τῶν ἱερῶν αὐτῆς τελετῶν, νά κοινωνήσωσι τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἡ δὲ, ὡς ἀληθῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἐπλήρωσε τὸν πόθον τῶν Χριστιανῶν τούτων ἀποκρούσασα σφοδρῶς πᾶσαν προσηλυτισμοῦ ὑπόνοιαν. Ἡ δ' ἡμετέρα Ἐκκλησία, εἴαν τις τῶν νέων τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν ὀφθαλμῶς ἀποθάνῃ ἐν

Ἀνατολῇ καὶ μὴ ὑπάρχει ἱερεὺς τοῦ δόγματος αὐτοῦ, ἵνα παράσχη τὸς τελευταίας εὐλογίας, γινώσκετε ὅτι ἀνοίγει τὰς πύλας τῶν ἱερῶν αὐτῆς ναῶν, προεῖχεται ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ κτανύξεως καὶ κατατίθηναι αὐτὸν ἐν τοῖς κοιμητηρίοις αὐτῆς, ἵνα ἐν εἰρήνῃ ἀναπύηται μετὰ τῶν πιστῶν αὐτῆς τέκνων ὡς μετ' ἀδελφῶν. Διατί λοιπὸν πρὸς ἐκκλησίας διὰ τοῦ χριστιανικοῦ αὐτῶν παραδείγματος καταδικαζούσας τὸν μεταξὺ Χριστιανῶν προσηλυτισμὸν ἐξασκαίετε ἀγριὸν προσηλυτισμὸν;

Ὡ Χριστιανοὶ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, ταπεινοῦτε διὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν συνείδησιν παντὸς λογικοῦ ἀνθρώπου καὶ κωλύετε τὴν πρόοδον καὶ τὴν μέγαλην αὐτοῦ ἀποστολὴν ἐν τῷ Ἀνατολῇ.

Οἱ μὲν ἐξ ὑμῶν διδάσκετε ὅτι σωτηρία δὲν ὑπάρχει, ἂν μὴ δεχθῶμεν ὅτι ὁ πᾶσι εἶνε ἀνακάρτητος, κοσμικὸς ἀρχων, ὅτι ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους ἀμαρτωλοὺς καὶ δικαίους κατὰ βούλησιν, οἱ δὲ ὅτι δὲν ὑπάρχει σωτηρία, ἂν μὴ γενώμεθα εἰκονοκλάσται, ἂν μὴ ἀποβάλωμεν τὴν ἱεράν παρὰ τὸν Θεὸν ἱεραρχίαν, ἐκ τῶν ἑπτὰ τὰ πέντε μυστήρια, ἂν μὴ ἀπορρίψωμεν τὴν διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων δικαιοσύνην καὶ ἄλλοι ἄλλα. Παρὰ τίνι ἐξ ὑμῶν ὑπάρχει ἀληθῶς ἡ σωτηρία; πρὸς ποῖον νὰ κλίνωμεν; Ἄφ' οὗ παρ' ὑμῖν συμφωνία περὶ σωτηρίας δὲν ὑπάρχει, διατί δὲν ζητεῖτε ταύτην παρὰ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας, ἧς ἡ διδασκαλία εἶνε ἡ τῆς ὁμοφώνου καὶ ὁμοψύχου ἀρχίας ἀδιαίρετου καθολικῆς ἐκκλησίας; διατί δὲν ἔρχεσθε πρὸς ἡμᾶς, οἵτινες ἐμπορούμεθα τοῦ πνεύματος τοῦ Εὐαγγελίου οὕτως, ὥστε ἐσμεν προθυμότατοι χάριν τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν ν' ἀποβάλωμεν, πᾶν, ὅπερ ἤθελεν ἀποδειχθῆ μὴ ὄν διδάγμα τῆς ἡνωμένης ἐκκλησίας;»

Τοιοῦτόν τι παράπονον τῶν πολεμουμένων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸν πεφωτισμένον χριστιανισμὸν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς δὲν θὰ ἔμενε, φρονοῦμεν, ἀκαρπον.

ΣΤ'. Ὁφείλουσι πρὸς τούτοις αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς νὰ καταστήσωσι προσηλυτικὴν τὴν Αὐτοκρατορικὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν ταρακτῶν τούτων τῆς ἡσυχίας τοῦ Κράτους, τῶν ἐγειρόντων στάσεις καὶ πολέμους μεταξὺ τῶν ἀπ' αἰῶνων ἐν εἰρήνῃ διαβιούντων πιστῶν τοῦ Σουλτάνου ὑπηκόων τῶν φθονούντων τὴν εἰρηνικὴν συμβίωσιν τῶν διαφόρων συνοίκων φυλῶν. Ὁφείλουσι νὰ ὑποδείξωσιν αὐτῇ ὅτι τὰ ἰδρύματα τῶν προσηλυτιστῶν, ἅπερ πάντα κατὰ πρᾶξιν τῶν νόμων τοῦ κράτους ἰδρύθησαν, εἶνε ἐστίαί θρησκευτικῶν πολέμων καὶ κοινωνικῶν ἐπαναστάσεων. Ἡ Αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις γινώσκει ἤδη τὰ ἔργα αὐτῶν ἐκ τῶν ταραχῶν, ἃς οὗτοι προκαλοῦσιν, ἐκ τῶν πιέσεων, ἃς οὗτοι διὰ τῶν ἰσχυρῶν πρεσβειῶν ἐξασκοῦσιν ἐπ' αὐτῆς πρὸς προστασίαν τοῦ ὀλεθριωτάτου εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς αὐτοκρατορίας ἔργου αὐτῶν.

Ζ'. Ἡ δημοσιογραφία, ἡ τε καθημερινὴ καὶ ἡ περιοδική, ἧς τὸ εὐγενὲς ἔργον εἶνε νὰ ὑπερμαχῆ τῶν ἀγαθῶν τῆς κοινωνίας καὶ νὰ προβιάζῃ αὐτὴν εἰς ἡθικὴν τελειότητα καὶ ὑλικὴν εὐημερίαν, ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ θερμότερον τὸ ἔργον καὶ μάλιστα ἡ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ ἡ τῶν Ἀρμενίων. Ἄς μὴ ἀδιαφορήσῃ πρὸς αὐτὸ ὡς φιλελευθέρα δῆθεν καὶ κοσμοπολίτις. Ἀκριβῶς ἡ ἐλευθερία τῶν ἐθνῶν κινδυνεύει καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς τοῦ κόσμου πολιτείας λυσσῶδῶς πολεμεῖται. Πολιτικὴ ἐλευθερία δὲν δύναται νὰ παραμείνῃ διαρκῆς ἄνευ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Οὗτοι δὲ διαίρουσι καὶ κατασπαράττουσι τὰ ἔθνη εἰς αἰωνίως ἀντιμέτωπα ἐχθρικά στρατόπεδα καὶ ὑποδουλοῦσι τὰς ψυχὰς.

Ἄν δὲ μὴ θερμικῆ τὸς δημοσιογράφους πρὸς τὸν ἀγῶνα ἢ πρὸς προδρασμὸν τῆς κοινωνίας ἐνυπάρχουσα ἐν τῷ χριστιανισμῷ δύναμις, ἃς ἀγανακτήσωσιν ὡς λογικοὶ ἄνθρωποι κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς σοφιστείας, ἃς ἀγανακτήσωσιν ὡς φίλοι τῆς ἐλευθερίας κατὰ τῆς βιαίας μεταβολῆς τῶν Ἀρμενίων καὶ Ἑλλήνων εἰς Ἀμερικανούς καὶ ἀπάτριδας παπιστάς, ἃς ἀγανακτήσωσιν ὡς φιλόανθρωποι κατὰ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες δι' εὐτελεῖς σκοποὺς ῥίπτουσιν εἰς τὴν δυστυχίαν οἰκογενείας, κοινότητος, κοινωνίας.

Ὁ ἄνθρωπος ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον ἐλάχιστον ζῆ ἐπὶ τῆς γῆς χρόνον καὶ τοῦτον ἐν δεινῷ ἀγῶνι πρὸς μυρία φυσικά, ἠθικά, πολιτικά, κοινωνικά καὶ ἄλλα πολυειδῆ κακά, ὥστε ὁ βίος ἀποβαίνει ὄντως κοιλὰς κλαυθμῶνος. Δὲν φαίνεται λοιπὸν αὐτοῖς ἱεράς ἀγανακτήσεως ἄξιον, ὅτι τὸν βραχὺν τοῦτον καὶ κακοδαίμονα τοῦ ἀνθρώπου βίον ἐρχονται νὰ καταστήσωσιν ἡμῖν πικρότατον, ἀβίωτον, ἄνθρωποι παρερχόμενοι εἰς τὸ μέσον ἐν ὀνόματι τοῦ ἐλθόντος νὰ καταστήσῃ τὸ φορτίον τοῦ βίου ἐλαφρότερον, νὰ γλυκάνῃ τὰς πικρίας αὐτοῦ;

Ἡ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ἀγάπη, τὸ συναίσθημα τῆς φιλιπατρίας, εἶνε εὐγενέστατον, καθῆκον δ' αὐτῆς πρῶτιστον καὶ ἥδιστον ὑπολαμβάνει δικαίως ἢ δημοσιογραφία τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Δὲν βλέπει ὅμως ὅτι οἱ προσηλυτισταὶ τὸ εὐγενέστατον τοῦτο συναίσθημα καὶ αὐτοὶ ἀγωνίζονται μετὰ μανίας νὰ ἐκρίζωσωσιν ἐκ τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἐκρίζωτὰς αὐτοῦ πολλαπλασιάζουσι; Δὲν αἰσθάνονται ὅτι τοιαύτη ἀγενεστάτη ἐνέργεια εἶνε πόλεμος ἄσπονδος πρὸς τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν εὐγενεστάτην ἐνέργειαν;

Ἡ'. Οἱ θεολόγοι ἡμῶν καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἠθικῆς προόδου τῆς κοινωνίας πεπαιδευμένοι ἄνδρες

ὀφείλουσι ν' ἀποδυθῶσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον τὸ μὲν διαφωτίζοντες τοὺς ἔξω περὶ τῶν ὀλεθρίων ἐνεργειῶν τῶν ἀνθρώπων τούτων, τὸ δὲ ἐνισχύοντες τοὺς εὐπατήτους Χριστιανούς εἰς τὰ πάτρια διὰ συγγραφῶν καὶ κηρύγματος.

Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀρεσθῶμεν εἰς τὰ πρόχειρα ταῦτα ἔργα, ὀφείλομεν νὰ ἐργασθῶμεν καὶ συστηματικώτερον καὶ διακριέστερον.

Ὁφείλομεν νὰ μορφώσωμεν πάση θυσίᾳ κληρὸν κατώτερον. Ἡ εὐδοκίμησις τῶν ψευδαποστόλων ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ προέρχεται ἀκριβῶς ἐκ τῆς ἐλλείψεως μεμορφωμένου κατωτέρου κληροῦ. Ὅπου ἂν εὐρίσκωσιν οἱ προσηλυτισταὶ κληρὸν ἀμολῆ, ἐκεῖ ἰδρύνουσι τὰ ψυχροπορεῖα αὐτῶν. Φέροντες δὲ φαρέτραν πεπληρωμένην γραφικῶν ῥηματικῶν καὶ ὄντες ἡσκημένοι νὰ βάλλωσι ταῦτα δεξιώτατα πρὸς τὸν σκοπὸν ὀρνεύουσι καὶ ταράττουσι τοὺς ἀπειροκάτους καὶ εὐσεβεῖς ἀνθρώπους καὶ ἐπὶ τέλος ἀποπλανῶσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν διασφορὴν περιστάντες ὡς διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ τὰς ἀντιχριστινικὰς αὐτῶν ἀρχάς.

Πρὸς τὴν μόρφωσιν κατωτέρου κληροῦ οἱ μὲν ἀρχιερεῖς δύνανται τὰ ἀρίστα παρ' αὐτοῖς σχολεῖν διὰ μικρὰς ἐθελουσίας νὰ καταστήσωσι φυτώρια κατωτέρου κληροῦ ἀρκεῖ πρῶτον μὲν νὰ διδάσκωσιν αὐτοὶ ἢ οἱ ἱεροκήρυκες αὐτῶν θρησκευτικὰ ἐν αὐτοῖς μαθήματα. — Φρονοῦμεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Πανταίνου, τοῦ Κλήμεντος, τοῦ Ὀριγένητος, τοῦ Κυρίλλου καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων τῆς ἐκκλησίας κατηχητῶν εἶνε τὸ τιμιώτατον καὶ προπεδέστειτον ποιμένι λογικῶν προβάτων—εἶτα δὲ νὰ ἀπορραίσωσι νὰ χειροτονῶσιν ἱερεῖς μόνους τοὺς ἐκ ταιούτων σχολείων ἀποριπώντες.

Πρὸς τούτοις ὀφείλουσιν ἀπὸ καινοῦ νὰ ἰδρύνωσιν ἱερτικὴν ἢ μᾶλλον ἱερατικὰς σχολὰς πρὸς τελειοτέρην τῶν

μελλόντων να ἱερατεύσωσιν ἐγκυκλοπαιδικὴν καὶ θρησκευτικὴν μόρφωσιν.

Οἱ προσηλυτισταὶ ἐκμεταλλεύμενοι τὴν φυσικὴν τῶν κατοίκων φιλομάθειαν ἰδρύουσι μεγαλοπρεπῆ ἄρρένων καὶ θηλέων σχολεῖα, εἰς ταῦτα δέ, ὡς εἴπομεν πρό μικροῦ, διὰ ψυχολογικῶν καὶ ὑλικῶν δελεασμάτων τὴν εὐπλαστον τρυφερὰν ἡλικίαν σαγηνεύοντες ἄρχονται τοῦ ἔργου τῆς πολυφαρμάκου Κίρκης ποτίζοντες αὐτὴν

φάρμακα λύγρ', ἵνα πάγχυ λαθοῖατο πατρίδος αἴτης.

Ἄλλὰ τὰ φάρμακα τῶν νέων τούτων Κιρκῶν εἶνε πολλῶ ὀλεθριώτερα τῶν τῆς Ὀμηρικῆς ἐκείνης; διότι ἐκεῖνα μὲν τὴν ἐξωτερικὴν μόνον μορφήν τῶν ἐταίρων τοῦ Ὀδυσσεῶς μετέβαλον, μέχρι ψυχῆς ὅμως δὲν ἐδύναντο νὰ εἰσδύσωσιν,

ἀτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος ὡς τὸ πάρος περ,

τὰ δὲ τούτων ἀλλοιοῦσι καὶ διαστρέφουσι καὶ τὴν φωνὴν καὶ τὸ ἦθος καὶ τὸν νοῦν, ὥστε οὐδὲν μένει τῆς οἰκείας φύσεως.

Καὶ τὸν μὲν Ὀδυσσεᾶ καὶ τοὺς ἐταίρους αὐτοῦ ἐξέλυσε τῶν κακῶν καὶ ἔσωσεν ὁ Ἑρμῆς δοῦς ἐσθλὸν κατὰ τῆς φαρμακείας ἀντιφάρμακον τὸ μῶλυ, ἡμᾶς δὲ ποῖος θὰ σώσῃ; Νέος τις Ἑρμῆς καὶ καινὸν μῶλυ. Θὰ σώσῃ διδασκαλεῖα πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων καὶ παρθεναγωγεία πρὸς παιδείαν τοῦ γυναικείου φύλου. Οἱ τῆς Ἀνατολῆς Χριστιανοὶ καὶ πᾶς τῆς ἀνθρωπίνης προόδου φίλος ὀφείλουσι νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπικουρίαν.

Πρὸς δὲ τὰς ἐταιρείας τῶν ἱεραποστόλων λέγομεν ὅτι τὸν ἐν Ἀνατολῇ χριστιανισμὸν θὰ προαγάγῃ, τῶν Ἀνατολιτῶν τὴν εὐγνωμοσύνην αἰώνιαν θὰ ἔχωσιν, ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπηρεσίας πολυτίμους θὰ προσενέγκωσιν, ἢν

συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου ποιῶνται πρὸς ἡμᾶς τὰς εὐποίας, ἂν ὑποστηρῶσι παρὰ μὲν τοῖς Ἀρμενίοις ἔθνικα Ἀρμενικὰ σχολεῖα ἄρρένων καὶ παρθεναγωγεία, παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλήσι τὰ Ἑλληνικά, ἂν βοηθήσωσι λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἔθνικῶν ἐκκλησιῶν. Πόσον εὐγνώμονές ἐσμεν πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἡμῶν ἀποδεικνύει ἡ ἱερὰ μνήμη καὶ ἡ εὐλογία, ἧς ἀξιοῦνται παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ ὁ Ἀμερικανὸς Χίλλ καὶ ὁ Ἀγγλὸς Γίλφορντ, οὗς ὑμνοῦμεν καὶ λατρεύομεν διὰ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην, ἣν ἐπεδείξαντο πρὸς τὴν μορρώτεω, δευμένην Ἑλληνικὴν κοινότητα καὶ ἐκκλησίαν.

Ἄφ' οὗ δύνανται νὰ κατὰβάλωσι παρ' ἡμῖν ἄληστον εὐγνωμοσύνην, διατὶ προτιμῶσι νὰ φυτεύωσιν ἀράς καὶ μίτη; Ἄφ' οὗ θέλουσι νὰ προῖσθῶσι τὴν χριστιανισμὸν ἐν Ἀνατολῇ, διατὶ κωλύουσιν αὐτόν; Ἄφ' οὗ δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς κκοδαμιμονίας τῶν ἀνθρώπων, διατὶ ἐπκυζάνουσιν αὐτὴν;

Ταῦτα ἔχει νὰ προτείνῃ ὁ τῶν Μικρασιατῶν Σύλλογος. Ἐλπίζει δὲ ὅτι δὲν θὰ λείβῃ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ ἡμῶν κλήρῳ φιλοτιμίᾳ πρὸς τήρησιν τοῦ μεγάλου ἀξιώματος τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ καὶ πρὸς διάσωσιν τῶν γνησίων τοῦ χριστιανισμοῦ διδασμάτων, οὔτε ἐν τοῦ λαοῦ ἄνδρες ζηλωταὶ τῶν πατρίων καὶ τῆς ἀληθείας πρόμαχοι, καταβάλλοντες τὸν προσήκοντα ἕκαστος ἔρανον, ὃ μὲν λίγιστος καὶ πεπαιδευμένος διανοητικόν, ὃ δὲ πλούσιος καὶ εὐσεβῆς ὑλικόν.

Ὁ Σύλλογος τῶν Μικρασιατῶν ὧν πεπεισμένος, ὅτι ὑπερμαχῶν τῶν ἀρχαίων ἔθνικῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς ὑπερμαχεῖ τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τοῦ χριστιανι-

σμοῦ, ὑπερμαχεῖ τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, σώσει τὸν ἔθνικόν χαρκατῆρα τῶν λαῶν, πριάγει τὸ εὐγενέστατον τῆς φιλοπατρίας συναίσθημα, συντελεῖ εἰς τὴν ἀδελφοποίησιν τῶν ἔθνῶν τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν προκοπὴν, εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῆς μεγάλης τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχῆς, τῆς ἀγάπης — ἀποδύεται πρῶτος εἰς τὸν εὐγενέστατον καὶ ἱερώτατον ἀγῶνα.

"Ἄν εἶχε τὴν δύναμιν ἴσῃν πρὸς τὴν προαίρεσιν καὶ τὴν ἐθελουσίαν, οὐδενὶ θὰ πρὸς τὴν δόξαν τῆς νίκης. Νῦν δ' ὅμως ἡ αἰτία τοῦ ἀγῶνος ἐκθῆκται ἐξαρτάται οὐχὶ ἐκ τῆς προθυμίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῶν δυνάμεων, ἃς θὰ δυναθῆ ν' ἀναπτύξῃ κατὰ τὸν ἀγῶνα. Τὰς δὲ δυνάμεις ταύτας ἀπεκδέχεται ἐκ τῆς ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος προθυμίας τῶν φίλων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Διὸ ἐπικαλεῖται τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς εἰς κοινὴν κατὰ τῶν πολεμίων ἐνέργειαν, ἐπικαλεῖται τοὺς ἀρχηγούς τῶν πολεμουμένων ἐκκλησιῶν, ἵνα συνεργασθῶσι πρὸς μόρφωσιν γενναίων τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας μαχητῶν, ἐπικαλεῖται τοὺς φίλους τῆς κοινωνικῆς προόδου, ἵνα προσενέγκωσι τὸν ἑαυτῶν ἔρανον πρὸς ἴδρυσιν ἱερατικῶν σχολῶν, διδασκαλείων, πρῶτα πρῶτα, ἐπικαλεῖται τὴν ἐπαγρύπνησιν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν κινήσεων τῶν ἐπὶ πλοῦτων, οἵτινες δι' εὐτελεῖς σκοποὺς ἐμβάλλουσιν εἰς κίνδυνον τὴν εἰρήνην τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπικαλούμεθα πρὸ πάντων τὴν ἀρωγὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἀντίληψιν τῶν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ βασιλείῳ ἁμοδοξῶν καὶ ὁμοφύλων.

Αἱ ἱεραὶ λειτουργίαι τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, αἵτινες εὐφραίνουσι τὰς χριστιανικὰς ψυχὰς καὶ μεταρροοῦσιν εἰς νεοῦς κόσμους τὴν διάνοιαν ἡμῶν, κιν-

δυνεύουσι νὰ ἐξωσθῶσιν ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου. Ἡ γλῶσσα τῶν εὐαγγελίων, ἐφ' ἧ καὶ οἱ ἀλλόγλωσσοι Χριστιανοὶ εὐφραίνονται, ἐκδιώκεται ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ὁ Ἰωάννης δὲν θὰ εἶνε πλέον καταληπτοὶ ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐκκλησίαις καὶ θὰ ἀποτεινῶσι πρὸς αὐτὰς τὸν λόγον διὰ Λατίνου καὶ Ἀγγλοῦ καὶ Γερμανοῦ ἐρμηνέως. Τὴν ἐν ταῖς γεραραῖς ἐκκλησίαις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας βασιλεύουσαν ἀγάπην καὶ ἐνότητα θὰ ἀντικαταστήσωσι μίση καὶ διαιρέσεις.

Ἐπικαλούμεθα λοιπὸν τὴν ἐκκλησιαστικὴν Ῥιζάρειον σχολὴν καὶ τὰς ἄλλας τῆς Ἑλλάδος ἱερατικὰς σχολὰς εἰς ταχεῖαν ἐπικουρίαν. Ἐπικαλούμεθα τὸ Ἀρσάκειον καὶ τὰ λοιπὰ πρῶτα πρῶτα εἰς βοήθειαν. Ἐπικαλούμεθα τοὺς τὸν ἑαυτῶν πλοῦτον εἰς αἰῶνα τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἀγαθὰ μεταποιούντας πρὸς ἴδρυσιν ἱερατικῶν σχολῶν.

Ὁ Σύλλογος τῶν Μικρασιατῶν ἐλπίζει ὅτι οἱ καλούμενοι δὲν θὰ παρίδωσι τὰς ἐκκλησίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κινδυνεύουσας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πάντων ἐὰν ἐγκαταλειφθῆ, αὐτὸς δὲν θὰ κρεμάσῃ τὰ ὄπλα ἐπιλέγων «ἐμοὶ βοήθηται τῇ ἐκκλησίᾳ», ἀλλὰ θὰ διατελῆ γενναίως ἀγωνιζόμενος ἐφ' ὅσον αἰσθάνεται ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν καὶ φρόνημα ὀρθόδοξον Ἑλληνικόν.

ΠΟΙΗΜΑ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΩΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ

“ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ”

Α

Ἐκεῖ ποῦ πάντα βλέπετε τὸν ἥλιο νὰ χρυσώνει
τὸν γαλανὸν ὀρίζοντα μ' ὀλόχρυσον ἀχτίδα,
ἐκεῖ μακρὰ δόξωτα μιὰ χώρα φανερώνει,
Ποῦ λένε πῶς ἡ πρώτη μας ἔβρισκότανε πατρίδα.

Ἐκεῖ μακρὰ τὸ μάτι μου τὴν ἄχρ' αὐτὴ ξεθάφτει
ἀπὸ τὸν ἥλιο νὰ δεχθῆ πρώτη τὸ φίλημά του,
ὅπου τὴν κάνει ἀπὸ ὠμορφιὰ ἀτέλειωτη νάστράφτη...
Τὸν πρῶτον ἄνθρωπο ὁ Θεός, λέν, ἔπλασ' ἐκεῖ κάτω.

Ἐκεῖ σὲ μιὰ ἀγνωστὴ γωνιά, σ' ἓνα κομμάτι χῶμα
εὐρίσκει' ἡ πατρίδα μας μικρὴ, λησιμονημένη·
Μικρὴ τὴν λέγαν μιὰ φορά, Μικρὴ τὴν λέν ἀκόμα
καὶ πάντα θὰ τὴν πῆ Μικρὴ ὁ κόσμος ποῦ διαβαίνει.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀφήσετε τῆς ἐγνοίας τοῦ καιροῦ σας
κι' ἀκολουθεῖτέ με ἐκεῖ μὲ τὰ φτερά τοῦ νοῦ σας
νὰ δῆτε δάση γελαστά, βουνὰ ζωγραφισμένα,
ποτάμια ἀργυρορρέματα καὶ δένδρα φουντωμένα.

Β

Ἀπὸ τὰ τόσα λούλουδα ποῦ τὴ στολίζουν τόσο,
ὅπου βλαστάνουν ἀψθονα στὴ μυρωμένη γῆ της,
θέλω νὰ πλέξω στέφανο, μ' αὐτὸν νὰ στεφανώσω
τὸ κάθε ποῦ τὴν ἴδοξασεν ἀθάνατο παιδί της.

Ἄν εἶνε στ' ὄνομα Μικρὴ, στὴ δόξα εἶνε Μεγάλη...
Στοὺς κόλπους της ἀνθίσανε ἀμάραντα λουλούδια :
Ὁ Ὀμηρος, ποῦ ἡ δόξα του τὸν κόσμο περιβάλλει,
στὴ γῆ της ἐτραγούδησε τὰ πρῶτά του τραγούδια.

Βαστώντας τοῦ πολιτισμοῦ τὴν ἀσβεστον λαμπάδα,
πρῶτη τὸ σκότος διέλυσεν ἀπὸ τὴ Μαύρη Δύσι
καὶ στήνωντας τὸ θρόνο της στὴ δοξασιμένη Ἑλλάδα,
διδάσκαλο κατάρθωσε τῆς γῆς νὰ τὴν συστήσῃ...

Κι' ὅταν ἀκόμα εἰδῶλα, κάθε τοῦ κόσμου πλάσμα,
ἦταν θρησκεία τοῦ λαοῦ κι' ὁ Ὀλυμπος ἀνθοῦσε,
Αὐτὴ στὸν Ἐνα ἔψαλλε πρώτη τὸ πρῶτον ἄσμα :
ὁ Ξενοφάνης τοὺς Θεοὺς νὰ διώξῃ προσπαθοῦσε...

Γ

Κι' εἶν' ἡ Μικρὴ πατρίδα μας στὴν ὠμορφιὰ Μεγάλη :
στὸ κάθε της ζωγραφιστό, ἀκοίμητο ἀκρογυάλι
παίζουν ἀγέρια ὀλόδροσα ποῦ μὲ τὸ φύσημά των
μᾶς φέρνουν τόσαις μελωδίαῖς καιρῶν ἐνδοξοτάτων.

Ἡ φύσις της, 'περήφανη μέσ' στ' ἀνθηρά της κάλλι,
δίνει στὸ πνεῦμ' ἀναπαυμό, στὴ σκέψι δρόμο ἀφίνει·
κ' εἶνε ἡ σκέψι ἐδῶ ἀγνή, στὴ δύναμι μεγάλη :

Ὁ καθαρὸς ἀγέρας της ζωὴ καὶ νεῦρα δίνει.

Μὴ πρώτη δὲν ἐγέννησε ταῖς ὑψηλαῖς ιδέαις ;

Ἄπὸ τὰ βάθη της πετᾶ χρυσῆ φιλοσοφία,
λαλεῖ στὸν ἄστατο λαὸ διδασκαλίαις νέαις
καὶ τῆς πληρώνει θάνατο γιὰ δάφνη ἢ κοινωνία.

Γεννιέται μέσ' τοὺς κόλπους της ἡ Χριστιανοσύνη
κι' ἀθάνατα διδάγματα σκορπᾶ στὴν Οἰκουμένη.

Μ' εὐλάβεια κάθε εἶδωλο προστά της γόνυ κλίνει
καὶ κυριεύει ὁ Χριστὸς τὰ ἔθνικα τεμένη.

Ἄν εἶνε στ' ὄνομα Μικρὴ, στὴ δόξα εἶνε Μεγάλη !

Τὸ ἀθάνατόν της παρελθὸν σαλπίζει ἡ Ἱστορία
κι' ἂν ἄλγιο ἐλπισμονήθηκεν, ἄς ξαναστράψῃ πάλι
τὸ πρῶτο μεγαλεῖό της, ἡ πρώτη της σοφία.

Σεῖς, ὅπου μέσ' στὰ στήθια της, στὴν τιμημένη γῆ της,
τὸ φῶς τοῦ ἡλίου εἶδετε πρώτη φορά ἐκεῖ πέρα,
ἐτοιμασθῆτε ! σᾶς καλεῖ καὶ πάλιν ἡ φωνὴ της,
ἐτοιμασθῆτε ! στὰ παιδιὰ διατάττει ἡ Μητέρα . . .

Ἐκεῖ σὲ κάθε της γωνιά ὑπάρχει κ' ἓνα πνεῦμα·
ἂν μείνῃ ἀκαλλιέργητο, θὰ μαραθῇ, θὰ πέσῃ . . .
Σηκῶστέ το, πρὶν μαραθῇ, μ' ἓνα γλυκό σας νεῦμα·
μπορεῖ ξανὰ στὴ χώρ' αὐτὴ τὴ δόξα νὰ καλέσῃ.

Ὅποταν στὸν ὀρίζοντα ἡ αὐγὴ γλυκοχαράζῃ,
πίνει τὴ δρόσο της ἡ γῆ καὶ πέρνει ζωὴ νέα
κι' ἀρχίζει νέα κίνησις . . . Ἔτσι σ' ἐσᾶς ταιριάζει
νὰ φέρετε στ' ἀδέλφια σας τὴν ἴδια σας ιδέα . . .

Μ' ἐλπίδες καὶ μ' ὀνειράτα διαβαίνουν οἱ καιροὶ της...
Σεῖς, ῥίχνωντας τὸ βλέμμα σας σὲ περασμένα χρόνια,
ἐμπρός, νὰ ξαναφέρετε τὴν πρώτη δύναμί της,
τὸ πρῶτο μεγαλεῖό της, ὅπου θάστράψῃ αἰῶνια . . .

ΠΕΡΙΔΗΨΙΣ

Τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1891—92 ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου πεπραγμένων, ἀναγνωσθεῖσα τῇ 15 Νοεμβρίου π.έ. ὑπὸ τοῦ γραμματέως κ. Γ. Δ. Παχτίκου.

Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ Μικρασιαῖται τῇ 6ῃ Νοεμβρίου τοῦ 1891οῦ ἔτους συνελθόντες ἰδρύσαμεν Σύλλογον τῶν Μικρασιατῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ἡ Ἀνατολή». Τῇ δὲ 22α τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐξέλεξαν οἱ ἰδρυταὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Συλλόγου, ἀποτελουμένας ἐξ ὀκταμελοῦς προεδρείου καὶ τεσσάρων συμβούλων. Καὶ πρόεδρος μὲν ἐξελέγη ὁ κ. **Μ. Εὐαγγελίδης**, ἀντιπρόεδροι οἱ κ. κ. **Π. Καρολίδης** καὶ **Ζ. Μπασδέκης**, ταμίας ὁ κ. **Φ. Παρασκευαῖδης**, γεν. γραμματεὺς ὁ κ. **Ἀχ. Κελαϊδῆτης**, εἰδ. γραμματεῖς οἱ κ. κ. **Γ. Παχτίκος** καὶ **Γ. Χωναῖος**, ἐφορος τῆς βιβλιοθήκης ὁ κ. **Γ. Πασχαλίδης**, σύμβουλοι δὲ οἱ κ. κ. **Γ. Χαραλάμπους**, **Ι. Σταυρινάκης**, **Κ. Ἀλευρᾶς** καὶ **Α. Ἀντωνίου**, ἐλεγκταὶ δ' ἐξελέγησαν οἱ κ. κ. **Ι. Γαλανός**, **Μ. Μαλανδράκης** καὶ **Α. Καθαφάκης**.

Τὸ Δ. Συμβούλιον 17κις συνεδρεῦσαν ἐφρόντισε περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ γραφείου καὶ περὶ τοῦ ὕλικου τῆς ἐγκαταστάσεως, ἐπεμελήθη τοῦ ὀρισμοῦ τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνεδριῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς διακωνοῦσεως τῶν ἐν αὐταῖς γενομένων ἀναγνωσμάτων καὶ ἄλλων ζητημάτων. Ἐπεμελήθη προσέτι τῆς ἐκλογῆς τῶν κατ' ἐπαρχίαις ἐπιτροπειῶν, τοῦ καταρτισμοῦ τῆς βιβλιοθήκης καὶ τῆς ἐκλογῆς 200 μελῶν (164 τακτικῶν, 20 ἀντεπιστελλόντων

καὶ 16 ἐπιτίμων). Τὸ Δ. Συμβούλιον ἐφρόντισε πρὸς τοῦτοις καὶ περὶ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ κωνοισμοῦ, προχεῖρων ὁδηγιῶν πρὸς χρῆσιν τῶν κατ' ἐπαρχίαις ἐπιτροπειῶν, τῆς πρώτης ἐπετείου ἐορτῆς, τῆς λιθογραφήσεως διπλωμάτων, ἀποστολῆς 100 περίπου ἐπιστολῶν, προμηθείας διδασκάλων καὶ διδασκαλιστῶν εἰς τινὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὁμογενεῖς κοινότητας καὶ καθόλου τῆς ἐδραιώσεως καὶ ἐπιδύσεως τοῦ Συλλόγου.

Τὸ Δ. Συμβούλιον κατεῖδε τὴν ἀνάγκην, ὅτι ὁ Σύλλογος ὤφειλε νὰ ἔλθῃ ἐπικυρος τῶν σχολείων ἀπόρων τινῶν Μικρασιατικῶν κοινοτήτων. Οὕτω δὲ κατὰ πρᾶκτικὴν ζενοφῶνων τινῶν κοινοτήτων ἀπέστειλε 1300 σώματα διαφόρων διδασκτικῶν καὶ ψυχωφελῶν βιβλίων πᾶνυ προθύμως καὶ εὐγενῶς δωρηθέντων ὑπὸ τοῦ φίλου τῆς σπουδάζουσῆς Μικρασιατικῆς νεολαίας κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου.

Ἄλλην δωρεὰν γενομένην πρὸς τὸν Σύλλογον ἔχομεν ν' ἀναγράψωμεν τὴν τοῦ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας κ. Παναγιώτου Παυλίδου, ἐλθόντος ἐπικυροῦ διὰ τοῦ Συλλόγου τῶ τὰς φρένας παθόντι Μικρασιατῇ νέῳ Τ. Α. (δ.φ.). Πλὴν τῶν εἰρημένων λίαν ἀξιέπικνον προθυμίαν ἐπεδείξαντο καὶ οἱ ἀδελφοὶ Μιχαὴλ καὶ Γεώργιος Καλέργαι, οἵτινες οὐ μόνον ἐτύπωσαν δωρεὰν ἐγγραφὰ τινὰ τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ προσέφερον καὶ 200 σώματα τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐκδιδομένου περιοδικοῦ «ὁ Κόσμος» ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως ἀποσταλῶσι ταῦτα εἰς ἀπόρους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κοινότητας.

Πρὸς τὸ Ἀναγνωστήριον τοῦ Συλλόγου ἐπέλλοντο δωρεὰν καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐφημερίδες μὲν ἡ «Ἀρμονία» τῆς Σμύρνης, οἱ «Σύλλογοι» καὶ ἡ «Πατρίς» τοῦ Βουκουρεστίου καὶ ἡ Βυζαντιακὴ «Ἀνατολή» διὰ δωρεᾶς δὲ τῶν προμνημονευθέντων ἀδελφῶν Καλεργῶν ἡ «Κωνσταντινού-

πολις» ἢ «Βυζαντις» καὶ ἡ «Νέα Σμύρνη». Περιοδικὰ δὲ ἐπέλλοντο ἡ «Ἀθηνᾶ», ἀὸ Κόσμος», ἡ «Ἀνάπλασις» καὶ ἡ «Ἐκπαίδευσις».

Βαθυτάτην ἐκφορᾶν ὁ Σύλλογος εὐγνωμοσύνην πρὸς τὰς ἐριτίμους διευθύνει τῶν ἀνω εἰρημένων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν διὰ τὴν δωρεὰν ἀποστολὴν τούτων. Τὴν αὐτὴν ἐπίσης ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην ἐκφορᾶ καὶ πρὸς τὰς διευθύνσεις τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων, αἵτινες δωρεὰν ἐδημοσίευσαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος τὰς ἐπιστάσεις τοῦ Συλλόγου δηλώσεις.

Τὸ Δ. Συμβούλιον συνεκάλεσε τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου εἰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους συνεδρίας τρεῖς καὶ δεκάκις. Αἱ ἀπαράσεις τῶν συνεδριῶν τούτων ὑπάρχουσι πᾶσαι καταγεγραμμέναι ἐν τοῖς ἐπίσημοις πρακτικοῖς τοῦ Συλλόγου. Ἐν ταῖς συνεδρίαις ταύταις ἀνεγνώσθησαν καὶ αἱ ἐξῆς πραγματεῖαι:

α) Γ. Α. Πασχαλίδου «Ἐθνολογικαὶ μελέται περὶ τῆς ἀρμενοφώνου κωμοπόλεως Χουδίου τῆς Βιθυνίας».

β) Γ. Δ. Παχτίκου «Περὶ τῶν ἐν Βιθυνίᾳ θρησκευτικῶν πωνηγύρων καὶ τῶν κατ' αὐτὰς τελουμένων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων» (1).

γ.) Α. Παπᾶ «Περὶ Ἀδάνων».

δ.) Ι. Γαλανοῦ «Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῶν κατοίκων τῆς Αἰολίδος».

ε.) Ἐπ. Κυριακίδου «Περὶ τῶν χωρίων τῆς Τραπεζοῦντος».

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀναγνωσμάτων ἐστάλησαν τῷ Συλ-

(1) Μέρη τῶν πραγματειῶν τούτων ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ φιλολογικῷ περιοδικῷ «Ἐβδομάδι» (δρα ἀριθμ. 6 τοῦ 1892).

λόγῳ καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων πραγματεῖαι, αἵτινες φυλάττονται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Συλλόγου. Εἰσὶ δ' αὐταί:

α.) Δ. Γ. Μοστράτου «Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Κυζίκου».

β.) Μ. Ι. Μουσαίου «Περὶ Μάκρης καὶ Λειβησίου τῆς Λυκίας».

γ.) Ἀνωμόμου Λυκίου «Περὶ Λυκίας καὶ Λυκίων».

δ.) Β. Μυστακίδου «Περὶ Μουταλάσκης τῆς Καισαρείας» καὶ

ε.) Β. Μυστακίδου «Περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ Ῥοδοκανακείου Σχολῆς».

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἀνάγνωσιν τῆς λογοδοσίας ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας κ. Μ. Μιχαηλιδάκης ἀναγνώσκει τὸν ἀπολογισμὸν τῆς χρήσεως τοῦ λήξαντος συλλογικοῦ ἔτους καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἀρξάμενου, μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος καλεῖ τὰ μέλη, ὅπως συνωδᾷ τοῖς ἀρθροῖς 36 καὶ 37 τοῦ κανονισμοῦ προβῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων ἀρχῶν τοῦ Συλλόγου. Γενομένης δὲ μυστικῆς ψηφοφορίας, ἐξελέγησαν πρόεδρος μὲν καμψηφεί ὁ κ. **Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης**, ὑφηγητῆς τοῦ ἔθνικοῦ πανεπιστημίου, ἀντιπρόεδρος οἱ κ. κ. **Φιλοποίμην Παρασκευαΐδης**, διευθυντῆς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, καὶ **Ζήσιμος Μπασδέκης**, ἀντισυνταγματάρχης, ταμίης ὁ κ. **Ἀντωνίος Γιαγκάκης**, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. **Γεώργιος Δ. Παχτίκος**, τελειόφοιτος τῆς φιλολογίας, εἰδικὸι γραμματεῖς οἱ κ. κ. **Γεώργιος Χωναζος** καὶ **Ἡλίας Χαριτίδης**, ἐφορος τῆς βιβλιο-

θήκης δ' κ. **Γεώργιος Α. Πασχαλίδης**, σύμβουλοι δὲ οἱ κ. κ. **Χρήστος Βασιλάδης**, ἰατρός, **Ἀλκιβιάδης Σακελλίων**, **Γαβριήλ Χαράλαμπος**, ὑπολοχαγός, καὶ **Γεώργιος Η. Καλέργης**, διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ «Ὁ Κόσμος», Ἐν δευτέρᾳ δὲ ψηφοφορίᾳ ἐξελέγησαν ἑλεγκταὶ οἱ κ. κ. **Γαβριήλ Βυζαντινός**, τελειόφοιτος τῆς φιλολογίας, **Ἰωάννης Γαλανός**, καθηγητὴς, καὶ **Μιχαήλ Μαλανδράκης** φιλόλογος.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

Τὸ Διοικητικὸν τοῦ Συλλόγου Συμβούλιον, ἐπόμενον τῷ 3ῳ ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ, ἐξέδωκε πρὸς συστηματικώτερον τῶν κατ' ἐπαρχίας ἐπιτροπειῶν ἐργασίαν τὰς ἐξῆς ὁδηγίας.

Ἐκάστη τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπεία ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ τοῦ λαχόντος αὐτῇ μέρους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρῶτον τὴν παροῦσαν κατάστασιν καὶ δεύτερον τὴν ἱστορίαν καὶ ἀρχαιολογίαν αὐτοῦ.

Α'. Παροῦσα κατάστασις

Ἐξεταστὸν ἐνταῦθα

1) Τὸν πληθυσμὸν τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἀλλογενῶν κατὰ πόλεις, κώμας καὶ κατ' ἐπαρχίας ἐν συνόλῳ καὶ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις τῶν συνοίκων λαῶν.

2) Τὴν ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἄλλων συνοίκων φυλῶν. Ὑπάρχουσιν ἐκπαιδευτήρια ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ ὅποια εἶνε ταῦτα καὶ ποῖος ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς αὐτὰ φοιτῶντων; Ποῖοι τῶν ἐκπαιδευτη-

ρίων οἱ πόροι τῶν τε ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων; Ὑπάρχουσιν ἄλλοι πόροι ἀνεκμετάλλευτοι; Ποῖαν γνώμην ἔχει ἡ ἐπιτροπεία πρὸς διατήρησιν καὶ βελτίωσιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων;

3) Τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάστασιν. Ὑπάρχουσι προσφυτικαὶ ἐταιρεῖαι καὶ ὅποια καὶ πῶς ἐνεργοῦσι; Ποῖα ἡ κατάστασις τοῦ ἡμετέρου κλήρου καὶ ἡ τῶν ἀλλογενῶν; Πῶς δύναται νὰ βελτιωθῇ τοῦ κλήρου ἡ θέσις καὶ νὰ ἐξυψωθῇ τὸ φρόνημα; Εἶνε δυνατὴ ἰδρυσις ἱερατικῆς σχολῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ; Ὑπάρχουσι Μοναστήρια προσοδοφόρα, δυνάμενα νὰ διατηρήσωσιν ἱερατικὰς σχολὰς; Δὲν δύναται τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον διὰ τινος βελτιώσεως νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς φυτώριον ἐπαρχιακοῦ κλήρου;

4) Ποῖα γλῶσσα ἐπικρατεῖ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθόλου καὶ ἐν ἐκάστῃ πόλει καὶ κώμῃ ἰδίᾳ;

5) Ποῖα τῆς χώρας ἡ φύσις; εἶνε γεωργικὴ, βιομηχανικὴ, ἐμπορικὴ, ναυτικὴ; Ποῖαι αἱ κύρια αὐτῆς πρὸσοδοὶ; Περί τίνων ἔργων ἀσχολοῦνται οἱ ἡμέτεροι καὶ περὶ τίνα οἱ ἄλλοι σύνοικοι;

6) Ὅποια εἶνε τῶν ἡμετέρων ἡ πολιτικὴ, κοινωνικὴ καὶ οἰκογενειακὴ κατάστασις καὶ ὅποια ἡ τῶν ἀλλογενῶν συνοίκων;

7) Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκπαιδευτικοὶ Σύλλογοι, Ἀδελφότητες, Ἐταιρεῖαι, Ἐσνάφια ἢ ἄλλοι συνεταιρισμοὶ ἐπ' ἀγαθῇ τῆς χώρας;

8) Ποῖα τὰ συντελέσαντα καὶ συντελοῦντα πρόσωπα πρὸς διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν τῆς ἐπαρχίας καθόλου καὶ τῶν πόλεων καὶ κωμῶν ἰδίᾳ ἀνάπτυξιν; Ποῖοι οἱ ἐπὶ παιδείᾳ ἢ πλούτῳ νῦν ἐξέχοντες ἄνδρες; Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ

ἐξωτερικῶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας καταγόμενοι διαπρεπεῖς ἄνδρες, ποῦ διαμένουσι καὶ τί ἐπαγγέλλονται ;

Β'. Ἱστορία καὶ ἀρχαιολογία

Ἐξεταστέον 1) ἐκάστης πόλεως ἢ κώμης τὴν ἱστορίαν ἢ τὰς φερομένας περὶ αὐτῶν παρὰδόσεις.

2) Τὰ σωζόμενα ἀρχαῖα μνημεῖα, οἷον ἐρείπια ναῶν, θεᾶτρων, τάφων κλ., ἐπιγραφάς κτλ.

3) Τὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν, τὰ ἐν αὐτῇ διασωζόμενα λείψανα τῆς ἀρχαίας.

4) Τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα οἷον πῶς τελεῖται ὁ γάμος, ἡ βάπτισις, ἡ κηδεία, αἱ ἑορταὶ καὶ πανηγύρεις αἱ τε φυτικαὶ (οἷον ἡ πρώτη Μαΐου κλ.), καὶ κοινωνικαὶ (π. χ. αἱ ἀπόκρεφ) καὶ αἱ θρησκευτικαί.

5) Συλλογὴ διασωζομένων ἀρχαίων λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν, εὐχῶν, κατὰρῶν, παρὰμυθίων

